

Utorak, 12. mart 2002.
Svedok Hazbi Ljoku (Hazbi Loku)
Svedok Bajram Bukaljiu (Bajram Bukalju)
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.34 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite sedite. Sledi odluka Veća u vezi prihvatljivosti izjava u skladu sa Pravilom 92bis. Mi smo razmotrili zahtev Tužilaštva dakle, zahtev da se usvoje 23 izjave u skladu sa Pravilom 92bis. U principu, mi ćemo prihvatiti te izjave, ali pod dva uslova. Prvi uslov, zbog kumulativne prirode dokaza i činjenice da će se time dodatno povećati veliki broj svedoka Tužilaštva koje je Tužilaštvo predložilo da pozove u ovom predmetu, dakle, imajući na umu potrebu za brzim suđenjem. Tužilaštvo će moći da predoči izjave četiri svedoka po opštini uključujući i svedoke uživo koji su već svedočili. Tužilaštvo će odabrati koje izjave u skladu sa pravilom 92bis želi da se uvrste i to za te opštine u onim slučajevima gde se predlaže više od četiri svedoka. Drugi uslov je sledeći – budući da Pretresno veće smatra da su ponuđeni dokazi u vezi sa važnim pitanjima u ovom Predmetu, svedoci čije izjave budu prihvaćene će morati da se pojave radi unakrsnog ispitivanja, a u svakom slučaju, dakle za svakog svedoka Tužilaštvo će moći da postavi nekoliko uvodnih pitanja. Pismeno obrazloženje ove odluke će uskoro biti dostavljeno. Takođe ćemo razmotriti sve potrebne promene u rasporedu kako bi se izvođenje dokaza Tužilaštva završilo u predviđenom roku, a takođe ćemo razmotriti i zahteve da se poveća broj svedoka, naravno ukoliko se pridodaju valjani razlozi za to. Gospodine Rajnefeld (Ryneveld), upravo smo dobili rezime izjave jednog svedoka, izgleda da će ponovo doći do promene u redosledu svedoka.

TUŽILAC RAJNEFELD: Meni nije to poznato. Mi smo pre neki dan dostavili poslednji spisak svedoka i možda se desilo sledeće – koliko sam ja shvatio, kada završimo sa ovim svedokom, to je gospodin Ljoku (Hazbi Loku), onda ćemo pozvati sledećeg svedoka Bukaliju (Bajram Bukaliu). U zavisnosti koliko bude trajalo njegovo svedočenje, mi smo nameravali da sutra pozovemo profesora doktora Bola (Patrick Ball). Ukoliko bude ostalo malo vremena na raspolaganju danas, recimo pred kraj dana, možda bismo pozvali i sledećeg svedoka. No, to je samo zbog zabrinutosti svedoka koju je on izrazio vezano za dobijanje prevoda izveštaja na BHS pa smo u tom smislu hteli da pomognemo. No, teško je predvideti da li ćemo uopšte stići dotle. No, to je jedna od mogućnosti ukoliko ranije završimo i pretpostavljam da će se Pretresno veće složiti s tim. A sada predlažem da nastavimo sa gospodinom Ljokuom.

SUDIJA MEJ: Da. Hvala. Molim da se uvede svedok.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine Ljoku, juče pre nego što smo završili sa radom, ako se dobro sećam, ja sam vas pitao da li ste se po povratku iz Makedonije vratili u vaše selo Kotlinu (Kotline). Ja mislim da ste vi rekli da ste se vratili i takođe ste nam rekli da je vaše selo bilo uništeno. Da li je ovo sažetak onoga što ste nam vi juče rekli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, ja mislim da sam vas u jednom trenutku pitao da li ste sa sobom ovde u Hag (The Hague) doneli neke fotografije. Ja ću vam sada pokazati uvećane kopije tih fotografija. Kako bi Pretresno veće znalo, moja namera je da predočim prve tri fotografije.

sekretar: Dokaz Tužilaštva broj 56.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. U stvari, prvo bih zamolio poslužitelja da fotografiju stavi na grafoskop. Izgleda da imamo problem sa grafoskopom budući da još nemamo sliku na monitoru. Evo, izgleda da je sad u redu. Gospodine, da li je to fotografija koju ste vi doneli sa sobom?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, ovu fotografiju sam ja doneo.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Šta se vidi na ovoj fotografiji?

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиću, izvolite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ovu fotografiju, uvažene sudije, dobili smo ranije, svi mi već par meseci ranije, u dokumentima koje smo dobili pre nekoliko meseci. Dakle, te fotografije smo dobili već ranije, ja zato ne razumem u čemu je sada ovde problem da li ih je gospodin koji svedoči doneo? Te fotografije mi imamo već nekoliko meseci.

SUDIJA MEJ: Neka svedok opiše fotografije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala vam. Gospodine, šta se vidi na ovoj fotografiji?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ovo je fotografija spaljene škole u kojoj sam ja nekad radio. Kada smo se vratili iz Makedonije, mi smo raskrčili taj deo, a ovo je fotografija spaljene uništene škole.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A to je u Kotlini, zar ne?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, da, u Kotlini.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sada bih vam pokazao još jednu fotografiju. Molim poslužitelja za pomoć da podeli ove fotografije kako bismo uštedeli na vremenu. Molim da se prva fotografija stavi na grafoskop i da se pokaže svedoku.

SVEDOK LJOKU: U redu, da, evo vidim fotografiju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je to fotografija koju ste vi doneli sa sobom, a koju smo mi uvećali, znači, uvećana kopija?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li možete da nam kažete šta se konkretno nalazi na ovoj fotografiji?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Sudija Mej (May)...

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapuškoviću, koji je prigovor?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Prigovor je da su to fotografije, uvažene sudije, koje već postoje, ne vidim kakvo je to sad objašnjenje da ih je danas doneo svedok. To su fotografije koje smo dobili pre više meseci. Da li je to nesporno?

SUDIJA MEJ: Moguće da ste vi to dobili, međutim, sudije nisu dobile te fotografije, mi ne znamo šta predstavljaju te fotografije i treba dozvoliti svedoku da ih objasni. Brže ćemo raditi ukoliko se ne bude prekidalo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ne razumem šta to znači da je te fotografije danas doneo svedok. To je nejasno, a ja to pitam zbog nekih stvari koje ću kasnije predočavati. To je nejasno.

SUDIJA MEJ: Možete da postavite to pitanje u unakrsnom ispitivanju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala vam. Gospodine, šta se vidi na ovoj fotografiji.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Na ovoj fotografiji se vide meštani kako se vraćaju nakon što su bili proterani u Makedoniju. Vide se dakle tu seljani na okupu, a ispred njih su kovčezi sa telima koja su kasnije sahranjena. To je bila sahrana onih ljudi koji su bili masakrirani a čija tela je ekshumirao Međunarodni sud. Dakle, tu su pripremljeni za sahranu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A zgrada u pozadini odmah iza ljudi, koja je to zgrada?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Iza ljudi se vidi kuća Bakija Kučija (Baki Kuqi), to je kuća na dva sprata, vide se dva ulaza sa puta. Sa jedne strane je radnja, a s druge strane je stambeni prostor kuće. Ovu kuću od škole deli put. Škola se nalazi s druge strane puta.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je i ova kuća uništena tokom onih događaja koje ste opisivali juče?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD: Molim da sad pogledate i treću fotografiju, u stvari oprostite, možda nam treba broj, odnosno molim da se ova poslednja fotografija podeli.

sekretar: Ova fotografija će biti označena brojem 57, a ova sledeća fotografija 58.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, molim vas pogledajte ovu fotografiju, dokaz 58. Da li je to fotografija, odnosno snimak one iste zgrade, ali iz drugog ugla?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, ovo je fotografija iste one kuće no, na ovoj fotografiji se može videti i dvorište, a takođe se vide i kovčezi koji su doneseni iz Kačanika (Kacanik) i vide se i ljudi tu na ulici kako čekaju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, gospodine, još jedno pitanje u vezi sa ovim fotografijama. Da li ste vi lično načinili ove fotografije ili vam ih je neko dao da ih donesete ovde?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja sam ih lično snimio.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A kada?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja sam te fotografije snimio kada sam se vratio i načinjeno je mnogo ovakvih fotografija kada smo prisustvovali sahrani.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A koje godine je to bilo, kojeg meseca?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ove fotografije mora da su iz septembra meseca kada je održana sahrana, ne sećam se tačnog datuma no radilo se o mesecu septembru.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: To je bilo 1999. godine?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, da, iste godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Još nešto, gospodine, hteo bih da se vratimo na nešto. Vi ste nam rekli da ste prisustvovali eksploziji nakon što su oni ljudi bačeni u one dve rupe. O tome ste juče govorili. Po povratku, da li ste vi saznali ko od meštana iz vašeg sela nedostaje?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Još dok smo bili u Makedoniji mi smo saznali ko je nestao, koga nema, jer smo se raspitivali kod rođaka. Izbrojali smo da su nestale 22 osobe, a kasnije su te osobe, odnosno tela njihova su ekshumirana iz tih rupa, iako su se neki rođaci nadali da su ipak preživeli.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A tela koja su izvađena iz tih jama, da li su ona bila identifikovana?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Mislim da su sva tela identifikovana.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi ste rekli da ste videli kako te mladiće bacaju u te rupe, jame. Da li je to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sa mesta gde ste se vi nalazili da li ste vi mogli da vidite koga bacaju, dakle, ko su ti ljudi?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne razumem pitanje.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Na osnovu onoga što ste vi videli tada kada su ih bacali u te rupe, da li ste mogli da prepoznate te ljude koje su bacali u rupe? Da li ste ih poznavali imenom i prezimenom?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, sve sam ih poznavao. Znao sam im svima imena.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste vi sa sobom ovde doneli fotografije sa imenima onih ljudi koje ste videli kako ih bacaju u ja-me?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, ja sam doneo fotografije svih njih sem jednoga, nisam mogao da nađem njegovu fotografiju, budući da su sve fotografije u njegovoj kući bile spaljene. Ali ja sam doneo fotografije svih ostalih i ja ih mogu identifikovati. Ja sam zajedno sa njima odrastao i sve sam ih poznavao.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A ta jedna osoba za koju niste mogli da nađete fotografiju, da li ste tu osobu spomenuli juče posle tog svedočenja?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Recite nam njegovo ime, molim vas?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Idris Kuči (Idriz Kuqi).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: To je prvo ime na spisku „L“, dakle za tu osobu nemamo fotografiju. Gospodine, mislim da ste nam vi doneli 24 fotografije, 24 male fotografije.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi ste videli da smo mi načinili određeni kolaž, odnosno da smo te fotografije rasporedili na pet strana, zar ne?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD: Predlažem da predočimo ovaj sledeći dokaz zajedno sa legendama i možda bi ovih pet strana moglo da čini jedan dokazni predmet. Kao što sam rekao, imamo i legende uz fotografiju. Ja ne želim da se legende pokažu svedoku, već je to za sudije i za spis. Gospodine Ljoku, ovde imamo pet strana sa fotogra-

fijama. Da li vi prepoznajete da su ovo u stvari kopije fotografija koje ste vi doneli sa sobom? Molim vas, pregledajte te strane i recite nam da li su to kopije onih fotografija koje ste vi doneli?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu. Gladajući ove fotografije, u stvari mi smo svaku fotografiju obeležili brojem. Molim vas da nam kažete da počnete od fotografije broj 1 i da nam kažete ime te osobe. Dakle, ko je na fotografiji broj 1? Ko je tamo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Na fotografiji broj 1 se vidi Adnan Ljoku (Adnan Loku).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu. Hvala. Adnan, mislim da ovde na spisku piše Atnan, da li je to pogrešno napisano, da li je pravo ime Adnan?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. Adnan, sa „D“.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, mislim da je to šesto ime na spisku „L“. Fotografija broj 2, ko je to?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Na fotografiji broj 2 i broj 8 se vide dva brata, jedan je imao 16 godina, drugi 17. Na jednoj je Ibuš (Ibush Loku) a na drugoj Naser (Naser Loku), prezime im je Ljoku.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: To su imena takođe na spisku „L“. Hvala vam, gospodine. Recite nam sada za fotografiju broj 3.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ljoku je njihovo prezime.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Fotografija broj 3, gospodine?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Na fotografiji broj 3 je Mina Kuči (Mina Kuqi), učenica.

SUDIJA MEJ: Mi imamo fotografije, imamo i legende, pa osim ako je nešto sporno, mislim da nema potrebe da predemo sve fotografije. Mi ćemo, naravno, pogledati te fotografije i sami ćemo moći da vidimo šta se na njima vidi.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, možda je bolje da tako nastavimo, časni Sude. Međutim, imam samo nekoliko pitanja kako bi se određene stvari pojasnile.

SUDIJA ROBINSON: Na legendi se pojavljuje nekoliko imena koja su slična imenu svedoka, odnosno prezimenu. Da li se radi o rođacima?

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ja ću postaviti to pitanje. Gospodine Ljoku, mnogi od ovih ljudi o kojima ste vi govorili imaju isto prezime kao i vaše. Dakle, da li se radi o vašim rođacima ili je Ljoku često prezime u Kotlini?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja bih mogao da vam kažem pojedinačno za sve. Recimo pod 2 i 8, Naser i Ibuš Ljoku, oni su sinovi Redžepa (Rexhep Loku) o kojem sam juče govorio.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li su to vaši rođaci, dakle?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Pa nisu bliski rođaci, ali iz istog sela, dakle tu su još dva brata, Agim (Agim Loku) i Ismail (Ismail Loku) Ljoku. Dakle, mnogi od njih su rođaci i oni su bili tamo zajedno. Tu je takođe njihov rođak Danuš Kuči (Danush Kuqi), on je išao u srednju školu, on je na fotografiji broj 10. Zatim, Džemail Kuči (Xhemjal Kuqi), fotografija broj 12, on je njegov rođak. Onda Šerif Kuči (Sherif Kuqi) broj 11, on je takođe bio njihov rođak, kao i Ismail Kuči. Zatim pod brojem 21 takođe jedan bliži rođak, najbliži rođak, da li da nastavim?

SUDIJA ROBINSON: Ja sam samo hteo da znam koliko je tu bilo vaših rođaka. Očigledno je da neki jesu vaši rođaci. Hvala.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Na primer, fotografija 23?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Porodica Kuči, oni su bili međusobno rođaci, oni nisu bili moji rođaci.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ako sam vas dobro shvatio, vi ste nam juče rekli da je Zimer Ljoku (Zymer Loku), broj 23, osoba koja

nije pronađena u toj jami. Vi ste rekli da ste ga lično našli u kući ranjenog i on je umro kasnije?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, fotografija 22, to je Zimer Ljoku, čovek star 72 godine koji je zadobio smrtonosne rane, desna noga mu je bila potpuno odsečena i našli smo ga u dvorištu kuće.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Slično broj 23, to je vaš brat Miljaim Ljoku (Milaim Loku), je li tako?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, da, to je fotografija mog brata.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: On nije nađen u jami?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, on je bio u reci.

TUŽILAC RAJNEFELD: Uzevši u obzir komentare časnog Suda o legendi, samo još jedno pitanje. Dakle, gospodine, ovde su 24 fotografije koje ste vi doneli sa sobom, tu je i dvoje ljudi koji nisu bili u tim rupama, jamama, je li tako?

SUDIJA MEJ: A šta je sa brojem 1? Idriz Kući je takođe ubijen na jednom drugom mestu?

TUŽILAC RAJNEFELD: Ali to je osoba za koju svedok nije imao fotografiju. Mislim da s obzirom na komentare časnog Suda, pošto je tu legenda, ako se legenda može uvesti kao dokazni predmet zajedno sa fotografijama, nije potrebno više da postavljam dodatna pitanja o tome.

SUDIJA MEJ: Molim broj dokaznog predmeta.

sekretar: To je dokazni predmet Tužilaštva 60, a legenda je 60(A).

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala lepo.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodinu Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pre nego što pređem na postavljanje pitanja, hoću da vam skrenem pažnju da je ovo jedan primer nedopustive manipulacije poluistinama od strane Tužioca. Jer su...

SUDIJA MEJ: Ne, ovo nije trenutak za komentare, gospodine Miloševiću, to smo vam već jasno rekli, ovo je trenutak za postavljanje pitanja. Ako želite neke stvari da iznesete ovom svedoku, izvolite učinite to, pa da on može time da se pozabavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bez brige, mogu to da učinim i kroz pitanja. Radili ste kao profesor u školskom tehničkom centru u Kačaniku, da li ne?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Radio sam tamo dve godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste radili u školskoj zgradi ili u privatnoj kući?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja sam radio u školskoj zgradi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U Kotlini ste takođe radili kao prosvetni radnik. Da li ste tamo radili u školskoj zgradi ili u privatnoj kući?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: U školskoj zgradi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, i u jednom i u drugom slučaju koristili ste državne škole, a ne privatne kuće?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, na dva mesta gde sam ja radio, radio sam u školama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta znate o tome da je u Kotlini bio glavni štab za prebacivanje oružja iz Makedonije?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: To je vaša laž. To nije istina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko ima od Kotline do makedonske granice?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Oko 12 do 15 kilometara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I nalazi se otprilike na pet kilometara od Kačanika sa desne strane magistralnog puta Priština –Skoplje. Da li je tako?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Sa desne strane, ako se ide od Prištine do Skoplja ne znam koliko daleko, možda vazdušnom linijom pet kilometara, ne više. Mislim da možda nije ni pet, putem kojim sam ja išao tri ili četiri kilometra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Utoliko bolje, selo Kotlina se nalazi tako da se naslanja na selo Globočicu (Glibocice), gde se nalazi granični prelaz za Makedoniju na putu Uroševac (Ferizaj) –Tetovo (Tetove), sve je to na obroncima Šar planine (Malet e Sahrrit). Je li tako?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, to jeste put za Globočicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A selo Kotlina je preko sela Ivaje (Ivaje) vezano i za Jezerce (Jezerce) preko Ivaje?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Jezerce je dalje u planinama oko Uroševca, to je u drugom pravcu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko je daleko od Kotline?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne znam, ne mogu vam reći tačan podatak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Otprilike?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Uroševac ili Ferizaj je oko 30 kilometara od Kačanika, mi smo bliže granici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali ja vas pitam za Jezerce?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Možda 40 ili 50 kilometara od Đeneral Jankovića (Hani i Elezit).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je 50 kilometara od vas, od Kotline?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Mislio sam da ste me pitali o udaljenosti između Kotline i Jezerca, ako sam u pravu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko je udaljena Kotlina od Jezerca?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Mislím oko 40 kilometara, nikad nisam tamo bio, ne mogu vam dati tačan podatak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li vam poznata pozicija i uloga Jezerca u godini pred rat i za vreme rata?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Kada je reč o Jezercu, mogu da kažem da u leto ili ranije čuli smo granatiranje, ali ne znam tačno šta se tamo desilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je Jezerce bilo jedno od glavnih uporišta UČK za ceo prostor Kosova i Metohije?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Čuo sam da je UČK tamo bio stacioniran, ali ne mogu vam reći više od toga, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da se vratimo na vašu opštinu. Pošto ste radili u Opštini i u školi, da li vam je poznato da je u Opštini radilo 85 ljudi, od toga 62 su bili Albanci. Da li znate taj podatak?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nikada nisam radio u Opštini, ja nikad nisam radio u Opštini, vi to kažete, ja sam uvek radio u obrazovanju, ja sam prosvetni radnik. Živeo sam u opštini poslednjih godina. Iako je u našoj opštini 99,99 posto, stanovništvo bilo albansko niko od nas nije tamo radio, ja mislim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U Opštini je bilo zaposleno 85 ljudi, od čega 62 Albanca, a što se tiče ovog podatka koji ste dali, on takođe nije tačan. Srba je bilo 2 posto, znači, negde oko, negde oko 335 Srba, a Roma oko 1000. Da li su vam poznati ti podaci?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nisu mi poznati nikakvi podaci i ne znam da su ti ljudi radili u opštini. Kada sam ja morao da idem u Opštinu po nekakva dokumenta, uvek sam tamo nailazio samo na Srbe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate da u Fabrici „Šar“ u Đeneral Jankoviću, odmah tu pored vas, od 1700 radnika, više od 1500 Albanaca je radilo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Znam da je bilo Albanaca u prošlosti, ali u poslednje vreme puno je Srba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako je moglo da bude puno Srba, kad ste maločas rekli da Srba nije ni bilo u toj vašoj opštini?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, u opštini, oni su došli iz opštine Štrpce (Shterpce). Albanci koji su tamo radili otpušteni su i poslati kući. Tri sela su bila blizu našeg sela i oni su otpušteni i morali su da idu kući. Vi znate bolje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, ja zaista ne znam u Kačaniku kakva je situacija bila.

SUDIJA MEJ: Molim vas, odgovorite na pitanje. Vi ste rekli: „Otpušteni su sa posla i poslani kući, uključujući i vašu trojicu komšija“. Pitanje je bilo sa kakvog posla su otpušteni?

SVEDOK LJOKU: Oni su radili u toj fabrici, obavljali su različite poslove. To je bila fabrika cementa. Jedan je bio mehaničar, drugi je radio u jednoj drugoj radionici, radili su različite poslove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da samo raščistimo to pitanje, ja tvrdim da je od 1700 radnika radilo više od 1500 Albanaca u fabrici „Šar“ sve do rata. Da li je to tačno ili ne? Kažite da, ne.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nikada nisam radio u toj fabrici i ne mogu vam navesti tačne podatke, ali kada smo sredom išli na pijacu, uvek smo viđali Srbe kako se voze u fabriku i iz fabrike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li vam je poznato da je u Kačaniku bilo više od 300 članova Socijalističke partije Srbije, od toga 220 Albanaca i da je sekretar odbora bila Hanka Ljuka (Hanka Luka), takođe Albanka? Da li vam je to poznato?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nije mi to poznato. Ja lično nikada nisam bio član te partije i ništa ne znam o njenom članstvu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je u Kačaniku formirana albanska partija pod imenom „Albanska demokratska inicijativa“ i predsjednik je bio Faik Jašari (Faik Jashari)? Da li to znate?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: To mi ime ne zvuči poznato. Ne sećam se ničega u vezi s njim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da vas podsetim malo, Faik Jašari je bio i član državne delegacije u Rambujeu (Rambouillet), na pregovorima u Rambujeu. Da li se sećate toga? Da li vas to podseća možda da identifikujete o kome se radi?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, mislim da vi izmišljate to ime, ja ne znam takvo ime.

SUDIJA MEJ: Molim vas, odgovorite na pitanje, brže ćemo napredovati. Gospodine Miloševiću, mislim da smo ovu temu već odradili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je u Kačaniku formirana lokalna policija i to isključivo od predstavnika Albanaca i jednog malog broja Roma?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su iz sela Kotlina koordinatori za lokalnu policiju bili Baškim Ljoku (Bashkim Loku), isto se preziva kao vi, otac mu se zove Sulejman. Znači Baškim Sulejman Ljoku i Šaban Zenujla Kući (Shaban Zenujlla Kuqi), da li to znate?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, znam te osobe, lično ih znam. Nisam znao da su policajci, jer nikad ih nisam video u uniformama. Obojica su živi, jedan živi u Kotlini a drugi Uroševcu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da su pripadnici te lokalne policije bili izloženi stalnim pretnjama i napadima UČK?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ništa ne znam o tome šta se dešavalo u srpskoj policiji i ne znam da li su bili izloženi bilo kakvoj opasnosti od bilo koga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je bila albanska policija, po saznanjima koje ja ovde imam, 12 pripadnika lokalne policije je ubijeno ili kidnapovano od UČK. Moje pitanje je da li znate nekog od njih? Nisem Tuša (Nisem Tusha), Aljija mu je ime oca. Dakle, Nisem Aljija Tuša (Nisem Alia Tusha), Osman Đeljadina Kuka (Osman Xheladia Kuka), Bektiš Meljuše Dardište (Bektish Melushe Dardishte), Selim Aguša Topoljani (Selim Agusha Topolani), Šaip Emi-na Reka (Shaijip Emina Reka), Riza Faik Kiki (Riza Fajik Kiki), Bedri Šefki Beriša (Bedri Shefki Berisha), Čamil Emin Reka (Qamil Emin Reka), Gazi Azem Sinanović, Dalip Emin Reka (Dalip Emin Reka), Šaban Zenujla Kući (Shaban Zenujlla Kuqi) i Baškim Sulejmana Ljoku (Baskim Sulejman Loku). Da li znate za nekoga od njih, koji su svi bili lokalni policajci, kao što vidite Albanci i Romi, jedan ili dva Roma mislim? Da li išta znate o njima?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Rekao sam već ranije da znam dva imena koja ste ranije pomenuli, to su moji seljani, tu dvojicu znam, i koliko znam, oni su još uvek živi danas. A što se tiče ovih ostalih imena, ništa vam ne mogu reći i ne znam da li su oni bili policajci, da li su bili redovni policajci koji su nosili uniforme. Ako su bili policajci, verovatno su negde bili u Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je UČK, prema ovom lokalnom obezbeđenju, oni su bili lokalna policija, dakle ne pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova, da li vam je poznato da su zbog ovog ovakvog odnosa prema lokalnom obezbeđenju i uopšte pripadnicima albanske zajednice lojalnih državi, da je UČK prvo u selu Ivaja, a zatim i u Kotlini formirala zatvore za njih? Govorim znači o Ivaji i Kotlini o kojoj vi govorite u vašem svedočenju.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nikada nisam čuo za to, i mislim da to nije istina. Čiji su ljudi za koje kažete da su bili policajci, oni mora da su bili sa policijom, ja ništa ne znam o njima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je u selu Ivaje u jednom takvom zatvoru pronađena i oslobođena grupa od 15 zatvorenih Albanaca?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nikada ništa nisam čuo o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sa njima je vođen razgovor i o tome postoji video snimak. Vi ništa niste čuli o tome. 15 Albanaca?

SUDIJA MEJ: Rekao je da ništa ne zna o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li znate da je pre NATO bombardovanja u Kačaniku bio veliki broj Albanaca lojalnih Srbiji i da je grupa u leto 1997. slala pisma podrške, a isto tako i u proleće 1998. godine, takođe pismo podrške i nadležnim državnim organima u kojima se traži energično suzbijanje albanskog terorizma. Da li znate o tome, to je bilo u svim novinama koje se prodaju u Kačaniku, to je bilo iz opštine Kačanik?

SUDIJA MEJ: Datum, jedan datum je preveden iz ovog pisma i rečeno je leto 1997. godine, a prevedeno je 1977. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sledeća podrška je bila 1997. godine.

SUDIJA MEJ: Dozvolite da svedok odgovori na pitanje. Ono što je rečeno da je u leto 1997. godine i u proleće 1998. godine upućeno pismo podrške i to pismo iz Kačanika kojim je traženo da se uguši albanski terorizam. Možete li nam pomoći oko toga ili ne?

SVEDOK LJOKU: Ništa ne znam o tome. Niko mi ništa nije rekao da je napisano bilo kakvo pismo. Oni koji su možda napisali ta pisma možda znaju nešto o tome, ja ništa ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 48 Albanaca i Roma je poslalo pismo. To je bilo 23. marta 1998. godine.

SUDIJA MEJ: Rekao je da ništa ne zna o pismima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate za odluku Izvršnog veća Kosova i Metohije iz februara 1999. godine gde se nalaze Skupštini opštine Kačanik da besplatno dodeljuje zemljište za individualnu stambenu izgradnju Albancima koji su državljani SRJ?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nikada nisam čitao nikakve srpske novine tako da ništa ne znam o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate da su ljudi gradili kuće na tom zemljištu, Albanci, državljani Jugoslavije, gradili kuće na tom zemljištu, koje su besplatno dobijali?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Znam da su u mom selu svi gradili svoje kuće na svojoj zemlji i niko im nije pomagao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da su im UČK posle rušili te kuće zato što su podigli na državnoj zemlji? Da li znate išta o nekom takvom ili sličnom događaju?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ništa ne znam o nečem takvom, i meni se čini sasvim apsurdno ovo što vi govorite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Verovatno je tako, a da li znate da su u toku jula i avgusta 1998. godine uhapšene dve veće grupe terorista iz Uroševca i Kačanika? Uhapšene znači od strane policije? Da li vam je to poznato?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja sam se sve vreme bavio svojim poslovima, odlazio sam u školu, vraćao se kući i o tome ne znam ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate, to nije veliko mesto. Da li se sećate u decembru 1998. godine kod sela Dimce (Dince), na granici sa Makedonijom, kada je zaplenjena velika količina oružja? To povezujem sa prvim pitanjem da je Kotlina služila kao glavni kanal za oružje iz Makedonije. Znači u decembru 1998,

kod sela Dimce na granici sa Makedonijom, zaplenjena velika količina oružja i tom prilikom su uhapšeni Beriša Valjon (Berisha Valon)?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, dozvolite svedoku da odgovori na vaše pitanje. Gospodine, postavljeno vam je pitanje o decembru 1998. godine, iznesena je tvrdnja da je tada zaplenjena velika količina oružja u selu Dimce. Da li znate nešto o tome?

SVEDOK LJOKU: Dimce se nalazi sa druge strane reke, daleko od mesta gde sam ja živeo. Ja sam čuo da je tamo bila stacionirana srpska policija i da su u Đeneral Jankoviću nekoga uhapsili, ali ne znamo za to. I mi obično nismo verovali srpskim medijima, zato jer se u njima obično nalazilo mnogo propagande.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam rekao Dimce na granici sa Makedonijom, dakle obično se zapleni nešto što se ilegalno prenosi na granici.

SUDIJA MEJ: Sledeće pitanje, molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitanje je bilo da li zna ta lica koja su hapšena, znači Beriša Valjon, Beriša Ekrem (Berisha Ekrem) i Topoljani Naser (Topolani Naser)?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nisam poznavao te ljude, ne znam ništa o njima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li niko od njih nije iz Kotline?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, niko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi poznajete sve stanovnike Kotline. Da li vam je poznato za događaj iz februara 1999. godine, kada je u selu Đurđev Dol (Gjurgevdoli) UČK natrčala na patrolu policije, tada su ranjena tri policajca, a ubijeno pet pripadnika UČK? Da li se sećate tog događaja, dakle februar 1999. godine?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, nikada nisam čuo za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate da je 20. februara 1999. godine oko 9 sati uveče, 21 sat, kidnapovan i izveden bos iz svoje kuće Selim Topoljani (Selim Topolani) koji je bio predsednik Opštinskog odbora Albanske demokratske inicijative za Kačanik?
SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne mogu odgovoriti na ovo pitanje.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, već smo se našli u istoj situaciji i sa drugim svedocima. Ovaj svedok ne može biti od pomoći u vezi ovih tvrdnji koje vi iznosite. Vi ćete imati priliku kada za to dođe vreme, imaćete priliku da iznesete svoje dokaze. Vi ste svoje teze u celosti njemu sada izneli i predlažem da idete dalje i da se pozabavite njegovim iskazom iz glavnog ispitivanja. Vreme nije neograničeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Upravo se bavim njegovim iskazom, jer su ovo sve događaji terorističkih akcija koje su prethodile događaju koji svedok stavlja na centralno mesto, a sada ćemo doći i na to. Da li vam je poznato, 27. februar, da je otet u selu Gajre (Gajre) pripadnik lokalnog obezbeđenja i rukovodilac stražarske službe u fabrici kreča Riza Kiki (Riza Kiki), Albanac takođe?
SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne sećam se, ne znam ništa o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate 28. februara, oko 13 časova opet u selu Gajre veća grupa terorista je napala na policiju koja je išla da traži Rizu Kikija i da je tom prilikom ubijen komandir policije Bogoljub Staletović i teško ranjena tri policajca? I tada je poginuo i terorista Asaji Hetema (Asaj Hatema) iz sela Gabrica (Gabricice) u uniformi kod koga je pronađen ručni bacač sa dve neispaljene mine. Ostali su pobešli. Da li se sećate toga?
SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, čuo sam da se nešto dogodilo na mestu Gaire. No u to vreme srpske patrole su imale običaj da muče ljude. Čuo sam da se nešto dogodilo, ali ne mogu vam dati imena žrtava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači dolazimo tako, to je kraj februara, prvi dani marta, kidnapovanje Topoljanija, kidnapovanje lokalnog policajca, ubistvo patrole policije i dolazimo do

ovog vašeg početka marta o kome ste govorili. Da li je tačno, evo ovo što ću ja sada da tvrdim da su se borbe odvijale u tom rejonu, da je UČK praznila sela, koristila prazne kuće kao utvrđene pozicije što je nužno izazivalo, s obzirom da su iz njih pucali na policiju, izazivalo dakle srpske snage da na to reaguju? Da li je to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne znam šta se tamo dogodilo, ali kada je reč o mom selu, mogu govoriti stvari o mom selu.

SUDIJA MEJ: Gospodine Ljoku, recite nam sledeće. Možete li naslutiti bilo kakav razlog za napad koji se odigrao početkom marta i 24. marta, napad na vaše selo? Koji je bio kontekst toga? Postoji li nešto što bi moglo objasniti taj napad, prema vašem mišljenju.

SVEDOK LJOKU: Po mom mišljenju, nije bilo nikakvog razloga da se moje selo napadne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li dalje?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi mi niste odgovorili na pitanje da li je UČK ispraznjavala sela, koristila prazne kuće, uključujem tu selo Ivaja, s kojim ste počeli, i koristila prazne kuće kao utvrđene pozicije što je nužno?

SUDIJA MEJ: Rekao je, gospodine Miloševiću, odgovorio je: „Ja ne znam šta se tamo dogodilo, ali kada je reč o mom selu, ja vam mogu govoriti o mom selu.“ To je bio njegov odgovor na vaše pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali, ja vas onda podsećam da je on ovde davao izjavu o napadu na selo Ivaja, a on je iz sela Kotlina, koje je u blizini Ivaje i počeo je celu svoju priču o napadu na selo Ivaja, o čemu ja sada govorim. A ovo što sam pročitao, pročitao sam iz izveštaja Verifikacione misije OEBS-a, ali sad ću ići dalje. Da li je ova tvrdnja tačna: „Mada je izgledalo da su seljaci na strani UČK, bilo je izveštaja da su meštani prisiljavani da pokažu podršku ili da se

priključe UČK”? Da li je to tačno ili ne? To što sam vam sada rekao. Kažite samo da, ne, ili komentarišite, kako god hoćete?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja ne mogu reći ni da ni ne. Istina je da je UČK bio prisutan kod planine Ivaja, oni su tamo išli svojom voljom i te ljude niko nije prisiljavao, oni više nisu mogli trpeti mučenje kojem je bilo izloženo civilno stanovništvo od strane srpskih snaga. Svako ko je želeo pridružio se UČK, to je ono što ja znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam vam maločas citirao kako je UČK praznio kuće i od njih pravio utvrđenja iz kojih je pucao na vojsku i policiju, što stoji u ovom izveštaju. Zato i kažem da je objašnjenje u stvari izmanipulisano.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ovo sve što ste sada rekli su komentari, vi taj izveštaj nama možete proslediti, ali u ovom trenutku, molim vas da se ograničite na postavljanje pitanja ovom svedoku. On je rekao da ne zna ništa o tome što piše u tom izveštaju. Molim da idete dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O tome govorim, pošto je ključno u izjavi svedoka nekakav ničim izazvan napad na Ivaju, pa onda na Kotlinu itd., a sve je suprotno. Da li vam je poznato na dan...

SUDIJA MEJ: To je njegov iskaz, to je ono što on ima reći, vi možete svoje dokaze nama podastreti i mi ćemo ih razmotriti, ali nema smisla svađati se sa svedokom kad je on svoj iskaz već dao, molim da idete dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sve je u redu, ja pitam o Kotlini, molim vas, da li vam je poznato da je UČK zadržavala protiv njihove volje u selu Kotlina izbeglice, nije im bilo dozvoljeno da odu, iako su UČK i UNHCR imali sporazum o bezbednom izlasku izbeglica izvan zone sukoba, da li vam je to poznato? Da seljacima – izbeglicama u Kotlini, znači govorim o početku marta, nije bilo dozvoljeno da napuste Kotlinu od strane UČK, iako je UČK imao sporazum sa

UNHCR-om (United Nations High Commissioner for Refugees) o bezbednom izlasku izvan zone sukoba?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ovo je izmišljeno. Nikakvi seljani nisu bili držani kao taoci i to niko ih nije držao dok sam ja bio u tom selu. Oni su slobodno svojom voljom ostali u svojim kućama i nisu imali nikakvog razloga da bilo kuda odu. Kad su u blizini započele borbe, mi smo pokušali pobeći, ali vi ste nas pobili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, ovo što je napisano, što sam vam pročitao, da UČK nije dozvolio da napuste zonu sukoba?

SUDIJA MEJ: Rekao je da to nije istina, ne možemo sada dalje na tome nešto raditi, to je njegov odgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, samo vam skrećem pažnju da to piše u izveštaju OEBS-a, Kosovske verifikacione misije od 11. marta.

SUDIJA MEJ: Već smo prošli kroz to. Kad za to dođe vreme, vi možete taj izveštaj uvrstiti u spis. Ali sada vi njemu postavljate pitanja i dobili ste njegove odgovore, nema smisla na tome dalje insistirati.

SUDIJA KVON: Pitanje se odnosilo na izbeglice iz drugih sela, ne iz sela Kotline. Možete li odgovoriti na to pitanje? Da li je OVK u vašem selu držala neke taoce?

SVEDOK LJOKU: Ne. Nije postojao nijedan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad su posle ovih sukoba konačno verifikatori došli u vaše selo i mogli da posete Kotlinu, oni su tu našli stanovnike Kotline i brojna raseljena lica iz okolnih zaselaka, i oni tvrde da su tada pronađena tela tri muškarca koji su bili identifikovani kao pripadnici UČK. Da li je to tačno, da li znate nešto o tome?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: U našem selu nikada nije bilo sukoba, niko se nije sukobljavao. 10. marta Verifikaciona misija OEBS-a je došla, oni su odveli neke starije ljude iz četvrti Drešec, koja je spalje-

na, i u odvezli ih u Kačanik. Mi smo tražili da i nas odvedu na neko sigurnije mesto, ali oni su nam rekli da je Kačanik prepun izbeglica iz drugih sela i da više tamo nema mesta za više izbeglica. I tako su nam rekli: „Ostanite gde jeste, a mi ćemo se za vas pobrinuti“ I takva je bila situacija do 23. marta, oni su ostali u našem selu i mi smo se osećali sigurno. I to je sve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Za vreme ovog incidenta, dakle, kad je došla misija OEBS-a u vaše selo, da li znate kad se pojavio problem kad je komandant UČK odbio da dozvoli pristup UNHCR-u raseljenim licima u vašem selu, u selu Kotlina? Da li se sećate toga?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne sećam se da sam video bilo kojeg pripadnika OVK tamo. Ja kažem da tamo nije bilo pripadnika OVK, rekao sam da su došli posmatrači OEBS-a i da su odveli neke ljude iz onog dela koji je spaljen, a mi ostali, mi smo tamo ostali i dalje. Morate pitati posmatrača OEBS-a, oni vam mogu dati bolju verziju događaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja nisam bio tamo i ja pitam ono što sam pročitao u izveštaju posmatrača OEBS-a koji su imali problem što UČK nije dozvolila pristup UNHCR-u raseljenim licima u Kotlini. Vi dakle o tome ne znate ništa?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Znam samo da su posmatrači OEBS-a došli u Kotlinu, da su odveli neke ljude, u tome ih niko nije sprečio, i da kad smo mi od njih zatražili da pomognu svima i da nas sve odvedu u Kačanik, oni su odgovorili da tamo više nema mesta za više izbeglica, zato jer su u Kačanik svakoga dana dolazili ljudi iz svih okolnih sela. Rekli su nam da je Kačanik prepun izbeglica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, sad ću vam postaviti jedno specifično pitanje bez ikakvog uvijanja, takođe, koje proizilazi iz ovog izveštaja Verifikacione misije u kome kaže: „Iako je problem bio razrešen i predstavnik UČK se izvinio, bilo je indicija da je UČK takođe bila odgovorna za pojavu tolikog broja raseljenih lica, pošto je koristila sela za prvu liniju sukoba.“ Dakle, da li vi znate nešto o tome zašto je UČK koristila selo za prvu liniju sukoba?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja mislim da to nije tačno, kad je reč o UČK, jer UČK je bila u planinama, a mi nismo bili izbeglice, mi smo bili stanovnici tog sela, mi smo bili u našim vlastitim kućama. Nismo se bojali UČK jer njih smo smatrali našim braniocima, bojali smo se srpskih snaga, vojnih i policijskih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovo pitanje je bilo šta znate o korišćenju seoskih kuća za prvu liniju sukoba od strane UČK u sukobu sa vojskom i policijom, šta znate o tome?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: U mom selu se to nikada nije dogodilo, tamo nije bilo pripadnika UČK i nije bilo sukoba između njih i srpskih snaga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Iz ovoga što piše u izveštaju Verifikacione misije proizilazi suprotno.

SUDIJA MEJ: Svedok je odgovorio. Molim da idete dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda je odgovor veoma značajan. Početkom marta 1999. godine, na putu Đeneral Janković–Sečište, u zasedi je ubijen Goran Milićević, stariji vodnik, inače bio u privatnom automobilu i u civilu. Da li znate za to ubistvo? Početkom marta 1999. godine?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, ne znam o tome, ne znam ništa o tome, ne znam imena ljudi koji su poginuli. Kasnije smo čuli da je neko poginuo, ali ja ne znam ko je to bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li bar znate za ubistvo Zibera Čurija (Ziber Curri), člana Rugovine (Ibrahim Rugova) stranke, DSK (LDK, Lidhja Demokratike e Kosoves), koga je UČK ubila takođe početkom marta 1999. godine?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Čuo sam da je on ubijen, ali ne mislim da je ovo što ste vi rekli istina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate da je 27. marta, uveče u 18.50 h, da su teroristi napali stanicu milicije u Starom Kačaniku (Kacanik i Vjeter)?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Možete li mi ponovo reći koga je datuma bilo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 28. marta 1999. godine u Starom Kačaniku, 27. marta 1999. u 18.50, napad na stanicu milicije u Starom Kačaniku?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja sam u noći 24. marta prešao granicu i ne znam šta se nakon toga događalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali vi ste ovde govorili o mnogim stvarima koje ste čuli naknadno od svojih sugrađana, seljaka itd. pa je logično da ste čuli i za neke događaje ove vrste. Za neke ste događaje verovatno čuli. Da li ste čuli, na primer, da je 28. marta u Starom Kačaniku bačena kasetna bomba koja je zahvatila površinu od dva hektara i napravila oko 80 kratera? Da li vam je to poznato, o vašoj opštini je reč?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, nisam čuo za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznat bilo kakav podatak o izvršenom terorističkom napadu ručnim bacačima na policiju iz ulice Bore Vukmirovića u Kačaniku, koji su izvršili 20 naoružanih terorista obučениh u maskirne uniforme i povređeno devet policajaca? Da li vam je poznat taj slučaj?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate za napad u novom naselju Kačanik, blizu kuće Envera Koke (Enver Koka), teroristički napad na pripadnike policije, kad je zaplenjena velika količina oružja i likvidiran jedan broj terorista? Da li znate o tome nešto?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, nisam čuo za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate u vašem komšiluku, u ataru sela Doganović (Doganaj), da je od NATO bombe poginu-

lo četvoro ljudi, Albanaca, a dvoje dece teško ranjeno, a potvrđeno je da su deca pronašla jednu od kasetnih bombi i u pokušaju da je otvore poginuli su, evo ja imam ovde njihova imena, možda ćete ih znati: Kodža Fisnik (Hoxha Fisnik), rođen 1990. godine, dete?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Dozvolite prvo svedoku da odgovori na pitanje. Gospodine, da li znate nešto o tom incidentu?

SVEDOK LJOKU: Selo Doganaj nije u blizini Kotline, to je dosta daleko. Ne znam šta se tamo dogodilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li mi govorimo o istom selu? Ja kažem da je selo Doganović, je l' to isto to?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja sam rekao da Doganaj nije moje selo, živim u Kotlini.

SUDIJA MEJ: Da li znate bilo šta o tome da su deca pronašla kasetnu bombu i da je onda bilo gubitka života?

SVEDOK LJOKU: Čuo sam da su neka deca ranjena, ali ne znam ništa o tome da je neko izgubio život. Isto tako znam da su ta deca odvezena u Italiju na lečenje. No Doganaj je drugo selo, ja ne znam šta se dogodilo u Doganaju.

SUDIJA MEJ: Sada je 11.00, imamo pauzu od pola sata. Molim vas, gospodine Ljoku, da se vratite u 11.30.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Predstavnik Sekretarijata bi hteo da promeni broj jednog dokaznog predmeta.

sekretar: Onaj zadnji dokazni predmet, to je onaj skup kolor fotografija, treba da dobije novi broj. Novi broj će biti 59 i 59A za legende, umesto 60 i 60A.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sam ja ispravno shvatio da vam je poznato to da su stradala deca od kasetne bombe?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nikad nisam čuo za kasetnu bombu. Znam da u jednom drugom selu dvoje, troje dece je bilo ranjeno. Ne znam da li se radilo o ručnoj granati ili o bombi, no uglavnom oni su poslati u Italiju na lečenje i tačno se može pokazati, odnosno može se reći ko su ta deca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam nešto govore ova imena: Kodža Fisnik rođen 1990. godine, Kodža Valdet (Hoxha Valdet) rođen 1984, Kodža Burim (Hoxha Burim) 1985, Kodža Edon (Hoxha Edon) 1995, Kodža Osman (Hoxha Osman), rođen 1985. i dvoje ranjenih, ovi su poginuli, a dvoje ranjenih Kodža Bersnik (Hoxha Bersnik) rođen 1984. i Kodža Avdija (Hoxha Avdia), rođena 1980. godine, svi iz sela Doganović.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne. Ne znam te ljude niti znam bilo šta o njima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moram da stavim jednu primedbu ovde u vezi nesporednosti u vezi sa imenima geografskim, skrećem pažnju da su geografske karte međunarodni resurs i da se moraju koristiti imena koja su na kartama. Da li znate za događaj kad je otet potpredsednik Opštinskog odbora SPS Kačanik i radnik ŽTP-a na stanici Kačanik Mahmut Darlišta (Mahmut Darlishta), sa jednim od braće Reka (Reke) u selu Reka Brigit (Reke Brigit). Mahmut je nađen mrtav u selu Dura (Duraj), inače posle je otet i Mahmutov sin Isa Darlišta (Isa Darlishta). Da li znate nešto o tim događajima?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne. Ništa ne znam o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate za kidnapovanje Mileta Vuksanovića iz Prištine, inače sanitarnog inspektora, koji je bio u gostima svog prijatelja lovca u tom kraju Džemajilja Straže (Xhemal Strazha)?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne. Nikada nisam čuo za ova imena niti za te događaje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste čuli za događaj kada je NATO projektil pogodio PTT stanicu i porušio okolne objekte u regionu Kačanika takođe? Da li znate za to?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, nisam čuo za to, ali zgrada pošte je i dalje tamo i radi, pošta radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate za ubistvo kapetana Milana Milenkovića u terorističkom napadu, pored stovarišta privatnog preduzeća „Kačanik komerc“?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne sećam se tog imena, a nisam ništa čuo o njegovom ubistvu, ništa ne znam o ovome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate za šest srpskih porodica iz Jankovića i 28 iz Kačanika koje su pobile u Stari Kačanik od terorista u to vreme? Da li znate za taj događaj?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne znam da je bilo ko bežao od terorista, ali da, od srpskih terorista da. Čitava sela su pobile od njih i to su pobile u Makedoniju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam vas pitao za ove srpske porodice, pobile od...

SUDIJA MEJ: Svedok je rekao da ne zna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada ste se vi vratili iz Makedonije u Kačanik?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Iz Makedonije sam se vratio kući negde sredinom avgusta i to zajedno sa svojom porodicom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste tada čuli da je u Kačaniku ubijen penzionisani milicioner Slobodan Stojković, koji se vratio iz Starog Kačanika u svoj stan?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato, isto iz tog vremena, da su kidnapovani iz Starog Kačanika Dragi Stanković sa suprugom Živkom i ćerkom Gordanom, kod sela Gajre, i da su mu naočigled silovane i ćerka i supruga, a zatim ubijene, a on teško ranjen? Inače pripadnici KFOR-a (Kosovo Force) su našli mrtva tela Živke i Gordane kod Partizanskog puta na raskrsnici prema Brezovici (Brezovice). Da li znate za taj događaj?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nisam čuo za to, a i ne verujem da se tako nešto desilo. Srpsko civilno stanovništvo, to nema nikakve sumnje, to stanovništvo je otišlo pre nego što su se pojavile srpske snage.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sada u Kačaniku ima ijedan Srbin?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: U Kačaniku nikada nije bilo Srba, a ne znam da li ih sada ima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ranije je bilo, kao što znate, pitao sam vas da li sada ima?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Bilo je Srba u Starom Kačaniku, ali u samom Kačaniku, sem policajaca nije bilo drugih Srba meštana, stanovnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste govorili maločas da kad ste išli u Opštinu da ste tamo samo zicali Srbe. Oni svakako nisu bili policajci?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Oni su radili u Opštini, dakle tu su bili Srbi koji su radili u Opštini, ali oni nisu bili iz Kačanika, oni su bili iz Štrpca ili iz Starog Kačanika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ti što su radili u Opštini, maločas ste takođe govorili da su bili zaposleni u preduzeću iz koga su, kako vi kažete, isterani Albanci. Dakle, kako to ide zajedno sa ovim što tvrdite da nije bilo Srba tamo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ponoviću ono što sam već rekao. Dakle, osim sela Stari Kačanik, gde jeste bilo Srba, tamo jesu živeli Sr-

bi, u ostalih četrnaest sela celokupno stanovništvo su bili Albanci, a radnici policajci, radnici u fabrikama su bili Srbi. To sam rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi znate da je svih četrdeset srpskih kuća u Starom Kačaniku opljačkano i spaljeno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja sam video spaljene kuće kada sam se vratio iz Makedonije, dakle kada sam prošao tuda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da je UČK posle dolaska KFOR-a u Kačaniku rušila sve lokale Albanaca koji su izgrađeni na zemljištu koje im je dala opština Kačanik?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Radnje su bile uništene, ali to su bile radnje za koje su srpske vlasti izdale dozvole. One su bile podignute duž reke na mestima koja nisu u stvari bila prikladna i to pored puta, puta koji je vodio od ambulante do grada. To je razlog zašto su ti objekti srušeni i to je uradila opština, a ne UČK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate neka od ovih imena: Riza Ljivoreka (Riza Livoreka), Ljumlji Beriša (Lumli Berisha), Kališi Enver (Kalishi Enver), to su ljudi kojima su srušeni lokali, na primer, da li znate za nekog od njih?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Čuo sam za ta imena i radi se o ljudima koji žive negde u Kačaniku. Ukoliko je potrebno, oni mogu sami da svedoče o njihovim objektima i lokalima. Koliko je meni poznato da, oni jesu vlasnici lokala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da u Kačaniku i Đeneral Jankoviću nijedan objekat nije srušen i zapaljen sem kuća iz kojih je otvarana vatra na pripadnike MUP-a i vojske?

SUDIJA MEJ: Da li možete da nam pomognete, da odgovorite na ovo pitanje ili ne?

SVEDOK LJOKU: Nisam razumeo pitanje, no duž glavnog puta nije bilo kuća, duž glavnog puta između Kačanika i Đeneral Jankovića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim o mestima Kačaniku i Đeneral Janković.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja ne znam šta mislite pod tim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekao sam da nijedan objekat nije srušen, sem kuća iz kojih je otvarana vatra na pripadnike MUP-a i vojske?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne razumem to što govorite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažem da li je to tačno?

SUDIJA MEJ: Svedok nije razumeo pitanje, molim da ga preformulišete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja tvrdim da u Kačaniku i Đeneral Jankoviću, prema podacima koje ja imam, nijedan objekat nije srušen, niti je na njega otvarana vatra, osim kuća iz kojih je otvarana vatra na pripadnike MUP-a i vojske. Ne znam šta je tu nejasno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Pitanje mi je sada jasno. Međutim, vi imate pogrešne informacije. Niste u pravu, jer pola kuća u Kačaniku je bilo uništeno, kao i kuće u Đeneral Jankoviću. Kuće su spalile srpske policijske snage i srpska vojska. Ima jako puno svedoka koji su videli to, dakle nisu samo palili kuće, već su ubijali ljude, mučili i zlostavljali, a sve su to uradili vaši ljudi, vaša vojska, vaša policija. Sve su to oni uradili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja tvrdim suprotno. Pitao sam vas da li ovo znate ili ne. Da sada malo pređemo preko ovih vaših iskaza u vezi s 24. martom. Rekli ste prvo da je vojska pucala iz tenkova, ali da granate nisu padale na selo nego oko sela?

SUDIJA MEJ: Da, koje je pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tu su se nalazili položaji UČK?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Već sam rekao i ponoviću. Oni nisu pucali iz tenkovskih cevi već iz oružja koje je bilo na tenkovima i iz

drugog oružja koje su nosili vaši vojnici. Oni su nasumice pucali, policija je nasumice pucala po kućama u selu. Oni nisu imali određeni cilj i metu po kojoj su pucali, jer niko nije uzvraćao iz sela vatru, niko nije pucao iz sela. Ja sam bio tamo i sve sam to video.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete da niko nije pucao iz sela, a ja imam podatak da je sedam pripadnika UČK u uniformama poginulo. Da li znate za taj podatak, u borbama u selu?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nije bilo nikakvih borbi u selu i tamo nije bilo pripadnika UČK. Vojnici UČK su bili daleko u planinama. Zato nije ni bilo sukoba tamo niti je bilo ubijenih pripadnika UČK, samo su civili ubijeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da su posle toga odmah na lice mesta izašli istražni sudija i tužilac iz Uroševca i da je cela ta dokumentacija u vezi sa sukobom u vašem selu i pogibijom tih sedam pripadnika UČK upućena sudu u Prištini?

SUDIJA MEJ: Svedok je rekao da nisu bili ubijeni pripadnici OVK, dakle vaše pitanje obuhvata nešto što ovaj svedok nije prihvatio. Obratim se sada svedoku. Da li znate bilo šta o sudu u Prištini i o istražnom sudiji?

SVEDOK LJOKU: Nisam video istražne sudije, samo sam video srpsku policiju i vojsku kako ubija i sakati nevine ljude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste, dakle, videli ni tih sedam pripadnika UČK koji su tu stradali?

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, rekao je da nije video. Dakle on to negira. Nema svrhe da mu sada ponovo postavljate to isto pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li mu je poznato da je policija nakon toga pretražila jame o kojima on govori i da je u jamama

našla samo oružje i to veću količinu konzervi i još neke ostatke opreme UČK, jer su te jame služile kao baza jedna UČK u Kotlini?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: To je sve izmišljotina. UČK nikada nije delovala u našem selu, a ko god je hteo da se priključi UČK, mogao je to da uradi. UČK je bila u planinama, a ovo su sve izmislite srpske vlasti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Te dve jame u koje su silazili pomoću lestvica, jedna je bila pet, a jedna sedam metara dubine i bile su međusobno povezane i služile im kao sklonište i magacin, da li ste to znali?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ne, nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tada kada je policija došla, nikakvih leševa u tim jamama nije bilo osim tog oružja. Kako to da niko nije prijavio tada da ima tamo nekih leševa?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Već sam rekao i mogu da ponovim koliko god puta hoćete. Tamo nije bilo oružja, nije bilo tela. Te rupe su iskopali seljaci pre puno godina kada su tražili vodu. Nisu našli vodu tamo, no rupe su ostale na tom istom mestu i bile su prazne, a ovo što vi tvrdite je izmišljotina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste rekli da toga dana, to sam zapisao, vojnici su otišli iz sela. Kako objašnjavate činjenicu da, pošto je znači vojska napustila to područje, niko nije otišao do tih bunara kada je vojska otišla. Rekli ste kada je vojska otišla, svi ste jurnuli da vidite šta je sa stokom, ali niste jurnuli da vidite te žrtve o kojima ste govorili. Kako to objašnjavate?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Sve sam to naveo u svojoj pismenoj izjavi. Nakon što su otišle okupacione srpske snage iz sela, dakle četnici i policija, kada su oni otišli, ja i ostali smo se vratili u selo. Mi smo znali šta se desilo u tim rupama o kojima sam govorio. Bila je noć, ljudi su otišli do tog mesta da vide šta se dešava. Međutim, bilo je nemoguće bilo šta videti jer je bio mrak, to je gore u planini i tek nekoliko dana kasnije smo mi shvatili, odnosno videli šta se tamo desilo. Otac Redžepa Ljokua, to sam već rekao, njegova dva si-

na su bila ubijena i on je tamo našao stvari, nije našao stvari koje su im pripadale, našao je ostatke njihovih tela, prste, zube, odeću natopljenju krvlju, takve stvari, a našao je i jednu srpsku kapu koja je pripadala policiji. To je našao tamo i KFOR je uzeo tu kapu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste juče rekli da kad je otišla vojska, vi ste krenuli da zbrinjavate stoku i niko nije otišao prema tim bunarima. Zašto ste zanemarili žrtve kojih je čudno navodno bilo dvadesetak...

SUDIJA MEJ: On je upravo odgovorio na to pitanje. On je rekao da su neki ljudi otišli tamo, ali da je bio mrak. To je njegov odgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ako vi kažete da je dao odgovor, nije dao odgovor na pitanje zašto to niko nije prijavio, ako je to bilo tačno?

SUDIJA MEJ: U redu. Pitanje je sledeće: nije jasno kome bi to trebalo da se prijavi, no pitanje je zašto to niko nije prijavio?

SVEDOK LJOKU: Ne razumem pitanje.

SUDIJA MEJ: Pita vas zašto to niste prijavili srpskim vlastima, dakle zašto niste nekoga nazvali ili slično?

SVEDOK LJOKU: Ali srpske vlasti su počinile taj zločin, kako sad mi to da njima prijavimo?

SUDIJA MEJ: Da. U redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali istražni sudija je izašao i tužilac na lice mesta, zar nije bilo logično da im neko na to skrene pažnju? Svakako nije ni istražni sudija, ni tužilac počinio nikakav zločin nego je došao na uviđaj. Kako to da im niko nije skrenuo pažnju?

SUDIJA MEJ: Možete li nam na to odgovoriti?

SVEDOK LJOKU: Selo je bilo prazno, niko nije ostao. Ljudi su ubijeni, civilno stanovništvo je krenulo prema Kačaniku, a ostali kao ja su se sakrili. Ne znam da li je tu bio još neko osim policije i vojske. Svi smo znali jednu stvar, da koga kog uhvate ubijaju ga na licu mesta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema vašem iskazu, bilo je UČK oko vašeg sela, kako vi kažete, bilo je dejstava između vojske i policije i UČK, a proizilazi iz onoga što vi govorite da su samo ginuli civili. Ko je ginuo, pripadnici UČK ili civili?

SUDIJA MEJ: Mislim da je na to sve odgovorio, a sada prelazimo na raspravu. Gospodine Miloševiću, vi ste imali više od sat i po sa ovim svedokom. Ako nemate neku drugu temu koja bi bila relevantna, vreme je da privodite svoje unakrsno ispitivanje kraju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro, privedu ja kraju, ali...

SVEDOK LJOKU: Uvaženi Sude, ako želite, ja mogu da odgovorim na to pitanje.

SUDIJA MEJ: Ne, time smo se već bavili. Svim tim pitanjima smo se već bavili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da u vezi s tim događajem koji se prvi put pojavio u albanskim novinama „Fakti“ (Fakti), 16. aprila, da se praktično sve izjave daju posle toga datuma i da se u knjizi OEBS-a kaže da stoga ono što bi površno izgledalo kao saglasnost u izjavama očevidaca, može biti ili rezultat obaveštenosti po čuvenju ili može na drugi način biti obojeno uticajem novinskog članka? To je u onoj njihovoj knjizi „Kako viđeno, tako rečeno“ (As Seen, As Told). Da li to dovodite u vezu sa događajem ili ne?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nikada nisam svedočio o novinama „Fakti“ i ne znam šta su one objavljivale, ja sam samo izjavio ono što ja znam i to sam izjavio istražiteljima Međunarodnog suda, iako nisam znao da ću doći ovde, ali eto tako se desilo i drago mi je što sam ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate, u ovoj knjizi o kojoj ja govorim, da su seljaci intervjuisani 30. septembra i potvrdili da je jedanaest članova UČK bilo među tim koji su stradali, prema njihovoj izjavi?

SUDIJA MEJ: On je već svedočio o OVK, nema potrebe da se to stalno ponavlja. Da, gospodine Rajnefeld (Ryneveld), izvolite.

TUŽILAC RAJNEFELD: Pošto optuženi stalno pominje knjigu OEBS-a, mislim da bi bilo fer prema Pretresnom veću da ima kopiju te knjige. Čini se da on u ovom trenutku citira stranice 218 i 219 iz knjige OEBS-a. To je predviđeno kao dokazni predmet u izvođenju dokaza Tužilaštva i pitam se da li bi možda bilo od koristi Pretresnom veću da već sad ima kopiju toga, jer optuženi intenzivno postavlja pitanja u vezi sa tom knjigom.

SUDIJA MEJ: To bi bilo od koristi, ali dajte da pokušamo da završimo sa svedočenjem ovog svedoka. Gospodin Rajnefeld je isključio mikrofon. Da li imate još nešto, gospodine Miloševiću? Ako ne, da privedemo kraju ovo unakrsno ispitivanje

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imam nešto upravo vezano za ovo što smo sad čuli s druge strane. Interesuje me gde ste, kada i kome davali izjave u vezi sa ovim?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Dao sam izjavu u Skoplju, ako ne grešim, to je bilo krajem aprila, ne sećam se tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kome? Da li samo predstavnicima Tužilaštva ili još kome?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Predstavnicima Tužilaštva Međunarodnog suda u Hagu. Ja imam ime te osobe koja je obavila sa mnom taj razgovor, ako želite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To i pitam, jer ako je samo predstavnicima Tužilaštva, Tužilaštvo ima po vašim pravilima ovde da ču-

va podatke, skrećem pažnju vama na pitanje, ne svedoku. Kako se onda to isto pojavljuje u ovoj knjizi? Da li je to onda tužilac...

SUDIJA MEJ: Molim vas, nemojte sada da raspravljate o tome. Ako imate pitanja u vezi sa izjavom, možete da ih postavite, a u protivnom, privedite ovo ispitivanje kraju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U ovom papiru koji prati vašu pisanu izjavu piše: „Zašto nema pasoš? Izgubljen. Zašto nema izvod iz matične knjige? Izgubljen. Zašto nema ostalih dokumenata? Izgubljena”. Kako ste to izgubili sve te vaše dokumente?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ko god je imao dokumenta, imao ih je sa sobom. Ja ne znam, ja sam imao svoje isprave sa sobom kad sam otišao u Makedoniju gde sam registrovan kao izbeglica, a ne znam za ostale.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je suprotno ovome što ovde piše, evo ovo je vaš papir, mislim papir ove institucije, gde piše Hazbi Ljoku i svi ovi podaci, rođenje i tako dalje. Pasoš nema jer je izgubljen, izvod iz matične knjige rođenih, nema – izgubljen i ostali dokumenti izgubljeni. Dakle, ovde je netačno navedeno, vi ste dakle imali dokumenta?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Imao sam samo ličnu kartu, pasoš sam ostavio kod kuće, nisam imao pasoš. Bio je istekao, tako da mi nije ništa vredelo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Ja samo hoću da učinim još jednu napomenu s obzirom da je svakome jasno da su tužiocu dostupni svi ovi dokumenti uključujući Verifikacionu misiju OEBS-a, da sa ovim svedokom nesumnjivo tužilac manipuliše pokušavajući da stvari predstavi sasvim drugačije nego što su se one događale.

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Gospodine Miloševiću, ne možete davati takve komentare i argumente sada. Gospodine Tapušковиću, da li vi imate pitanja za ovog svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja dajem komentar, gospodine Mej (May), zbog toga što su...

SUDIJA MEJ: Ne, ne, gospodine Miloševiću. Vi ćete u dogledno vreme moći da iznesete svoje komentare, a sada se obraćam gospodinu Tapušковиću da počne sa svojim unakrsnim ispitivanjem.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala, časne sudije. Ja ću i ovoga puta da se držim zaista samo događaja vezanih za 9. mart i za 24. mart i isključivo ću postavljati pitanja u vezi sa iskazom koji je gospodin Ljoku dao 4. juna 1999. godine, a nama je dostavljen i ovaj iskaz na koji ukazuje Slobodan Milošević, na kome ja neću insistirati, ali bi morao da i taj drugi iskaz o kome on govori i postoji Tužilaštvo da vama na uvid, a kao i ovaj prvi od 12. juna, tako i ovaj drugi, ja mislim negde u Albaniji, da vi to imate ispred sebe.

SUDIJA MEJ: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Dakle, biću vrlo kratak u vezi...

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld, izvolite.

TUŽILAC RAJNEFELD: Ne znam da li sam pogrešno shvatio pitanje, ali da li je namera da se Pretresnom veću dostave kopije izjave svedoka, da li će o tome biti unakrsno ispitivanje?

SUDIJA MEJ: Dajte da saslušamo unakrsno ispitivanje.

TUŽILAC RAJNEFELD: Izvinjavam se, možda sam pogrešno shvatio. Ja sam mislio da to treba da uradim sada. Mislio sam da to znači to.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Ljoku, vi ste juče kada ste govorili o onome što se događalo u selu Ivanji, rekli da su se oko sela Ivanje nalazili vojnici OVK i oni su pomogli stanovnicima Ivanje da izbegnu najgoru sudbinu. Tako ste juče to objasnili?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, tako sam rekao i tako je i bilo. Bilo je sukoba.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Rekli ste oko sela Ivaja, u izjavi koju ste dali 4. juna 1999. godine, rekli ste: „Znao sam da u Ivaji ima pripadnika“, da u Ivaji, ne oko Ivaje, „u Ivaji ima pripadnika OVK i ja verujem da su oni pružili otpor srpskim snagama. Video sam kako se iz Ivanje uzdiže veliki stub dima“. Tako ste tad kazali?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da. Rekao sam oko Ivaje 8. marta bilo je sukoba između OVK, Oslobodilačke vojske Kosova i okupacionih srpskih snaga. U isto vreme stanovnici sela su bili tamo. Međutim, tokom pružanja otpora koji je trajao tri dana, dakle tokom sukoba između OVK i srpskih snaga, uspeali su da pobegnu iz sela i da izbegnu najgoru sudbinu, iako je bilo ubijenih civila koje smo kasnije našli. Reč je o jednom čoveku koji je bio bolestan, njegovo ime je Džemil Muljaku (Xhemil Mulaku). On je ubijen u blizini sela kada je pokušavao da se sakrije. Bio je bolestan i nije mogao da pobegne sa ostalima.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala, samo ne znači oko sela, ja vam navodim da ste vi tada rekli da je u selu Ivanja bilo srpskih snaga, bilo OVK pa je onda došlo do borbi tri dana. Ne oko, nego u Ivanji?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Rekao sam oko Ivaje jer u Ivaji je bilo stanovništvo, a OVK nije boravio sa stanovništvom, oni su bili u planinama. Tako sam rekao.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Nije tačno. Ovo što piše u vašoj izjavi da ste znali da u Ivaji ima pripadnika OVK.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Možda je pogrešno napisano, ali činjenica je da su pripadnici OVK bili stacionirani u planinama. Te planine pripadaju teritoriji Ivaje, ali oni nisu bili u selu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vam samo kažem da ste tada rekli ovo, je li to greška ili...

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиću, mislim da ste se time dovoljno bavili.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Idemo sada na 9. mart ujutru. Vi ste juče kazali da su granate padale po selu, da je granatiranje sela bilo i sa istoka i sa severa i da ste onda morali da se odlučite da selo napustite i da ste tako selo i napustili. Da li sam vas ja dobro razumeo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A u svom iskazu od 4. juna 1999. godine, rekli ste: „9. marta oko 4.00 iznad mog sela su ispaljene dve rakete koje su ga osvetlile. To je trajalo samo 20 sekundi. Mi žitelji sela smo se uplašili da sledi napad pa smo se spremili da bežimo. Oni koji su videli rakete pošli su da bude prijatelje iz drugih sela.“ Pa ste malo kasnije rekli: „Zbog ovih raketa ispaljenih na sela, 30 seljana se raštrkalo.“ Onda, sve u svemu da su rakete bile razlog da ste vi krenuli u pravcu Globočice, a ne granatiranje, granatiranja nije bilo, kako ste tada kazali?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Vi ste pobrkali stvari, 9. marta je bilo granatiranje oko sela. Prvo sporadično, a onda neprekidno. Sve te stvari koje sam ja doživeo teško je zapisati. Mi smo jedini koji smo ostali, čuli smo da su svi ostali stanovnici okolnih sela već bili poslani u Makedoniju i mi smo takođe hteli da pobegnemo iz sela. Naše selo se moglo videti sa tri srpska položaja i oni su se stalno kretali oko sela. Mogli su da nas vide sa srpskih vojnih položaja u mestu zvanom Kašan (Kashan), mogli su da nas vide iz Globočice i takođe sa položaja Kaboranci, tako da smo stalno bili pod kontrolom. Tako da to što vi kažete o prisustvu UČK je smešno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Nisam ja, gospodine Ljoku, uopšte spomenuo OVK. Ja sam vam rekao da ste vi kazali da je vaše selo bilo granatirano, vi to niste ranije rekli istražiteljima, nego ste rekli da su bile ispaljene dve rakete, koje su samo osvetlile vaše selo i da je to bio razlog da ste vi krenuli, a niste spomenuli da je ispaljena i jedna jedina raketa na vaše selo u svom iskazu od 4. juna

1999. godine. Ja vam to kažem. U tom pogledu ja nisam pogrešio, evo čitao sam to deset puta, verujte mi.

SUDIJA MEJ: Svedok je odgovorio na to pitanje.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Kada je kolona stigla u selo Preševce (Preshec), kad ste pošli iz sela i vi ste objasnili šta ste videli, videli ste spaljene kuće, da gore kuće. Na primer, rekli ste „Sa svog položaja sam mogao jasno da vidim samo dve kuće i video sam kada su počele da gore“, i ja vam verujem da ste vi to videli. Ali ste juče rekli da ste odatle videli i to ste nekoliko puta ponovili da se sve te kuće pljačkaju, da se iz njih odnose stvari, to ranije niste spominjali?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Sa mesta sa kojeg sam ja gledao video sam prvo dve ili četiri kuće u jednom naselju, to nije selo već naselje u selu Kotlina. To naselje je bilo prazno jer su stanovnici otišli nekoliko dana ranije, otišli su u centar pošto su se bojali da će ih Srbi sa svojih položaja u Globočici gađati. Video sam kada su srpske snage ušle i kada su pljačkali kuće, dve ili tri, četiri kuće, a kasnije sam shvatio da su te kuće spaljene. Nijedna nije ostala neoštećena.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja sam to shvatio, vi ste to juče tako kazali. Međutim, vi ste govorili ranije samo da ste videli te dve kuće kako gore i da ste videli da kuće gore i ja verujem da ste vi to videli, ali nikad niste spominjali da ste videli kako se iz kuća odnosi bilo šta, već da su kuće spaljivane iznutra, tako ste govorili.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Mogao sam videti policajce i vojnike kako ulaze i izlaze iz kuća. U kućama nije bilo stanovnika, oni su ulazili i izlazili i palili kuće i pljačkali kuće. To je činjenica koju su svi znali jer to se stalno dešavalo, svugde se to dešavalo. Ženama su krali nakit i sve vrednosti.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli ranije šta ste videli i ja vam verujem da ste vi to videli, ali ste juče ...

SUDIJA MEJ: Sada smo tu temu obradili, rekli ste šta ste hteli, gospodine Tapušковиću. Molim vas, idite dalje.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Jesmo, ja mislim da ste sasvim u pravu i ja bih sada upozorio i Sud, to je na engleskoj verziji i mislim da sam i zbog toga danas odlučio da to pitam. U engleskoj verziji je to na 5. stranici u zadnjem pasusu počinje. Znači peta strana engleske verzije.

SUDIJA MEJ: Da, molim da nam se da dokazni predmet. Molim da se da broj.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj 60.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Tapušковиću, izvolite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ako vidite, tu se govori o tom bunaru, o te dve rupe i spominje se vreme oko 15.30 h. Gospodine Ljoku, da li je to što ste videli kad se počelo događati u vezi ovih stvari o kojima ste juče govorili, oko bacanja, ubacivanja ljudi u one dve rupe bilo u 15.30, da li je počelo otprilike tada?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Nakon odlaska žena i dece iz sela, tada su muškarci odvedeni do tih rupa, to je bilo u to vreme. Ja nisam vodio dnevnik, nisam pratio vreme ali manje-više mislim da se desilo u to vreme. Ja sam se sam osećao da sam u opasnosti.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi znate da su ih oni vodili, da ih je vojska i policija, a rekli ste da ih je bilo oko 150 i da su ih vodili uz manje brdo. Da li je to tačno?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Vodili su ih prema tim dvema rupama.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli da su se oni penjali uz jedno malo brdo, vodili su ih i penjali su se uz jedno malo brdo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Srpska policija i vojska, vojske je bilo manje nego policije, vodili su civile koji su držali ruke iza potiljka. Rekao sam da su ih vodili nakon odlaska žena i dece, vodili su ih uz

brdo do tih rupa, a to je jedno brdo koje je iznad sela, možda 200, 300 metara iznad nadmorske visine iznad sela.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sa kolike razdaljine ste vi to posmatrali?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ja sam to gledao sa mesta koje je bilo 400, 450 metara udaljeno u ravnoj liniji od tih rupa. Bilo je u južnom delu, a rupe su bile situirane u severnom delu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Molim časni Sud da se na monitor stavi slika dokaza 84.

SUDIJA MEJ: 84?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: 54. Ja imam i jednu uvećanu verziju koja ne postoji u dosijeima Tužilaštva, a koju Tužilaštvo nije pokazalo. Mnogo bi preglednije bilo, i mene čudi da Tužilaštvo nije pokazalo tu fotografiju. Nalazi se u spisima Tužilaštva i ja bih molio da se dopusti da se pokaže ta krupnija fotografija od ove fotografije zbog bolje preglednosti. Da li Tužilaštvo u svojim spisima ima tu fotografiju i da li može da se to preda i Sudu?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, gospodine Tapušковиću. Da li imate veću fotografiju?

TUŽILAC RAJNEFELD: Mi imamo mnogo fotografija, ali zbog vremenskih ograničenja nisam mogao da stavim sve fotografije. Ne znam šta pokazuje moj uvaženi kolega.

SUDIJA MEJ: Stavite na grafoskop tu sliku koju želite da on vidi.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Molim vas, obratite pažnju. To je ista fotografija koju je pokazalo Tužilaštvo, samo mnogo veća.

SUDIJA MEJ: Da, u redu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: E, ako bi sada svedok mogao da pokaže sa kog mesta je on gledao sve ovo što se događalo. Vidite, to je šuma?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Da, to je šuma, ali nije bilo lišća, tako da je vidljivost bila mnogo veća, sve se videlo. 24. marta nije bilo četinara, sve je bilo golo, mogao sam da vidim kroz to, sve sam mogao da vidim.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas molim samo da pokažete mesto na kom ste vi bili.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Mesto na kojem sam se ja nalazio nije na ovoj fotografiji, ali je bilo negde ovde u ovom uglu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I sad, vi ste videli sa 400 metara, vi ste malopre rekli da ste videli tačno po imenu i prezimenu koje, vi ste sa 400 metara videli kako su ljudi stradali, kako su ubačeni u tu jamu i videli ste tačno, po imenu i prezimenu, o kome se radi. To ste malopre rekli, na pitanje kolege Rajnefelda odgovorili?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Vi ste sada interpretirali ono što sam ja rekao. Ja nisam tada u tom trenutku znao ko su oni, ja sam samo video šta se njima dešava tada, a kasnije, dok smo bili u Makedoniji, saznali smo tačno, poimenice koja su njihova imena i prezimena. Naravno da nisam mogao da vidim njihova lica sa te udaljenosti gde sam se ja nalazio. Mogao sam da vidim samo pokrete i da vidim ono što se dešavalo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja bih molio da se ova slika koja takođe stoji u tuđim spisima, koja iz blizine pokazuje te dve jame, da li su to te dve jame? Skroz okruženo velikim stablima, velikim drvećem, prava šuma gde se ne vidi ništa, evo pogledajte. To Tužilaštvo ima i tu sliku Tužilaštvo nije pokazalo. Je l' su to te dve jame? Ja molim da Tužilaštvo te dokaze prezentira, da bi Sud mogao to da odmah vidi.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak jedan, molim vas. Dozvolite da prvo svedok odgovori. Obraćam se svedoku: da li prepoznajete te rupe, jame ili ne?

SVEDOK LJOKU: Pa evo, vidim ovde rupe na fotografiji, ali mi ne liče kao one koje sam ja video.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: To su u stvari iz dosijea Tužilaštva.

SVEDOK LJOKU: Da, ovde se jasno vide.

SUDIJA MEJ: Molim vas da to stavite na grafoskop. Koje je pitanje?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Pitanje je ovo: Ovo je mali prostor u dubokoj šumi od velikog drveća se ne može videti ništa, ni sa pet, ni sa šest metara, a tu je bilo 150 do 200 policajaca, odnosno pitanje je...

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиću, nije na vama da svedočite i dajete dokaze.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: U redu. Slažem se. Hvala.

SUDIJA MEJ: Svedok je rekao da je on mogao da vidi. Ako nemate neko konkretno pitanje vezano za ovu fotografiju, molim vas da nastavite sa nečim drugim.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: 450 metara. Kako je mogao da vidi šta se događa tamo negde duboko u šumi, na jednom mestu koje je okruženo velikim drvećem, kako se vidi na samim ovim fotografijama?

SUDIJA MEJ: Svedok je odgovorio na to. On je rekao da je mogao da vidi. Obraćam se svedoku, da li ste imali nešto pri ruci? Da li ste mogli kroz nešto da gledate ili ste sve to gledali golim okom?

SVEDOK LJOKU: Da li mogu da odgovorim?

SUDIJA MEJ: Da.

SVEDOK LJOKU: Brdo, šuma i rupe su okružene hrastovima i to je strmo područje i pošto je to na strmini, sve se moglo videti. Radi se o veoma strmom brdu i tu je hrastovo drveće, a to hrastovo drveće nije tako gusto, kao što se čini na ovoj fotografiji, a u to doba godine hrastovo drveće je bilo bez lišća.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To je bio 24. mart, to je već dobro proleće u tim krajevima. Drveće je u to vreme već zeleno.

SUDIJA MEJ: Svedok je rekao da nije bilo lišća na drveću. Gospodine Tapušковиću, da li vi osporavate da se ovaj događaj desio?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ne, ja ne osporavam niti mi pada na pamet da osporavam da je u tim jamama pronađeno ono što je pronađeno, sad je samo pitanje kako je došlo do toga i šta se stvarno dogodilo, a ja ne osporavam. Taman posla da ja to osporavam, međutim, ja moram da se zapitam u ovim okolnostima, prvo zašto Tužilaštvo nije pokazalo te fotografije koje ima da bismo videli...

SUDIJA MEJ: Čuli smo razloge, da li imate još neka pitanja za ovog svedoka? Ako imate, izvolite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ako je debelo hrastovo drveće i ako je to bio mart, kada je vrlo dobro poznato da tamo lišće ozeleni...

SUDIJA MEJ: To smo već čuli, već nekoliko puta. Svedok tvrdi da je mogao da vidi, on kaže da tada nije bilo lišća na drveću. Dakle, mi smo čuli njegovo svedočenje. Ako bude drugačije svedočenje, onda ćemo to razmotriti, a mislim da ste sada potpuno obradili tu temu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ja bih želeo da pitam za propuštanja Suda, što se može reći za Tužilaštvo, omogućava obezbedeni dokazni materijal sa kojima Tužilaštvo raspolaže, a to su ove fotografije. Ako to ne može danas da bude urađeno, onda bi sud mogao i sam da određene stvari uoči, bez ikakvih mojih komentara. Ja samo molim da

se te stvari, ja sam verovao da će Tužilaštvo te slike, kao što je imalo i one slike malopre, to sve u jednom kompletu da vam stavi na raspolaganje danas. Ja sam to video, proučio spis, Sud to ima.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Rajnefeld, da li vi imate bilo kakve dokaze kada su načinjene ove fotografije?

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, časni Sude. Kada budemo predočili, odnosno kada smo predočili forenzički izveštaj to smo i uradili, forenzički austrijski tim je sačinio te fotografije i to septembra 1999. godine. Naravno, mi moramo da načinimo odabir jer zbog vremena ne možemo da ponudimo sve fotografije. Ja sam odabrao one fotografije za koje sam mislio da se na njima najbolje vidi to mesto. Ukoliko želimo, možemo da vam predočimo i ostale.

SUDIJA MEJ: Da, molim vas.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, učinićemo to.

SUDIJA MEJ: Da li imate još pitanja za ovog svedoka?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Juče je izjavio da je pošto je video da su ljudi bili bačeni u jame, da je malo kasnije čuo eksploziv. Koliko kasnije je čuo eksploziv?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Ta snažna eksplozija se čula pre nego što je pao mrak, pre večeri.

prevodioci: Molim svedoka da ponovi odgovor na pitanje.

SVEDOK LJOKU: Ta eksplozija u rupama se desila posle 5.00, negde oko 5.30, dakle neposredno pre povlačenja srpskih snaga.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro, ali vi ste ranije u svom iskazu od 4. juna rekli da se ta eksplozija čula tridesetak minuta kasnije od momenta kad ste videli šta se dogodilo?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Rekao sam da je sve to trajalo otprilike 30 minuta, dakle, sve to što se desilo. No, do eksplozije je došlo nešto kasnije.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste kazali tridesetak minuta kasnije s mesta gde se nalazila jama, začula se snažna eksplozija. Tako ste kazali u svom ranijem iskazu?

SUDIJA MEJ: Svedok je odgovorio na to pitanje. Nema potrebe da ponovo odgovara.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro, još jedna stvar. Vi ste i tada kazali da čim su svi Srbi otišli odatle, nakon što su popravili tenk, da ste onda otišli do okupljenih gomila ljudi i stoke, a iz sela ste krenuli u 22.00. Ja moram da vas pitam, ako je to tako nespor-no zaista, zašto niko još dok je bio dan nije otišao da vidi šta se gore dogodilo sa ljudima, da odmah vidite o čemu je reč, zašto to niste uradili? Ja nemam više pitanja.

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: U toku tog dana srpske snage su počinile zločine protiv stanovništva, i mi se nismo usuđivali da im se približimo tamo gde su oni bili. Mi smo otišli na to mesto onda kada su oni napustili selo, tako je to bilo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Niste toga dana otišli kad su oni napustili mesto?

SVEDOK LJOKU – ODGOVOR: Srpska policija i vojska su otišli uveče kada je krenuo da pada mrak, a mi smo tokom noći otišli za Makedoniju, negde oko 22.00 ili 23.00 sati uveče, nakon svega što se desilo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala. Hvala, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD: Nemam dodatnih pitanja, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Gospodine Ljoku, vi ste sada završili sa svedočenjem i možete da odete. Mi vam se zahvaljujemo što ste došli pred Međunarodni tribunal i svedočili.

SVEDOK LJOKU: Hvala. Hvala i vama, časni Sude, što ste mi to omogućili.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospođo Romano (Romano).

TUŽILAC ROMANO: Tužilaštvo poziva Bajrama Bukaljiu (Bajram Bukalju).

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

SUDIJA MEJ: Gospodine Bukaljiu, molim vas, za zapisnik recite vaše puno ime i prezime.

SVEDOK BUKALJIU: Ja sam Bajram Bukaljiu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Odgovorite samo sa da ili sa ne. Imate 44 godine i rođeni ste u Gnjilanu (Gjilan) 16. juna 1957. godine?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Oženjeni ste i imate troje dece?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Od 1964. godine živite u selu koje se na albanskom zove Fshati i Vjeter, a na srpskom Staro Selo, u opštini Uroševac, na Kosovu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Molim da se sada svedoku pokaže dokument koji ima oznaku Tužilaštva OTP-2274. Ja imam ovde ovaj dokument. Ovo je nova verzija karte koja je već bila predočena, da-

kle radi se o onoj istoj karti, ali bez plavih oznaka. To je karta Kosova. Gospodine Bukaljiu, molim vas pogledajte ovu kartu i recite sudu gde se nalazi vaše selo?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: U redu. Evo nalazi se ovde na ovom mestu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala vam. Gospodine, od 1982. godine pa do juna 1999. godine, da li ste radili na železničkoj stanici u Uroševcu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A sada radite na benzinskoj pumpi?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: I to u vašem selu, Starom Selu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Šta ste po nacionalnosti?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ja sam Albanac.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su većina stanovnika u vašem selu Albanci?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je bilo Srba koji su živeli u vašem selu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li znate koliko je otprilike Albanaca i Srba u vašem selu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: U mom selu je bilo otprilike 900 Albanaca, a između 60 i 70 Srba.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su vaši odnosi sa srpskim komšijama bili dobri?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Do 1999. godine, odnosi su bili relativno dobri. No to se promenilo nakon 1999. godine.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: U redu, doći ćemo i do toga. Sada bih da se vratim na vaše zaposlenje na železničkoj stanici u Uroševcu. Od 1982. godine do 1987. godine vi ste radili kao skretničar na železničkoj stanici u Uroševcu? Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Na toj istoj železničkoj stanici takođe ste radili kao inspektor za teret i to od 1987. do juna 1992. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A onda ste od 1992. do juna 1999. godine radili kao blagajnik za prevoz robe?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: To je tačno.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Na kojoj udaljenosti je železnička stanica od vašeg sela?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Železnička stanica se nalazi otprilike tri kilometra od moje kuće.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: I vi ste svakog dana odlazili na posao iz vašeg sela, dakle do železničke stanice?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, svakog radnog dana.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Sada bih htela da pokažem svedoku dokument koji nosi oznaku Tužilaštva 95; radi se o skici koju je načinio svedok, dakle o skici njegovog sela, evo ovde imam kopiju.

sekretar: Karta će imati oznaku 61, a skica broj 62.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala vam. Da li prepoznajete ovaj crtež?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, prepoznajem ga.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste vi načinili ovaj crtež?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Ja sam to nacrtao.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je to vaše selo?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. To je moje selo.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Molim vas, recite Sudu gde se nalazi vaša kuća na ovom crtežu.

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Evo pokazaću. Ovde se nalaze tri kuće, moja kuća i kuće moje braće.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A koliko osoba je živelo s vama?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Pre početka rata nas 16 je živelo u istom dvorištu, nekoliko kuća, ali imali smo dvorište. Međutim, ja sada živim sam sa svojom porodicom koja ima pet članova.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala. Pokažite nam na ovom crtežu u kom pravcu je železnička stanica?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li možete da nam kažete kuda vodi ovaj put?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Iz mog sela imamo asfaltni put prema Gnjanu i ima i put prema Uroševcu koji ide do železničke stanice.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A koja su susedna sela?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ta susedna sela su Sojevo (Sojeve), Biba (Bibe), Kamena Glava (Komogllave), Varoš selo (Varosh). To su susedna sela, a takođe i okolina Uroševca.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A na kojoj udaljenosti je Priština?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Od Prištine do raskrsnice, raskrsnice sa Uroševcem ima 35 kilometara.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A do granice s Makedonijom?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ova raskrsnica je takođe udaljena nekih 30 kilometara od granice s Makedonijom.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Koliko kuća ste imali u selu pre rata?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Pre rata u selu je bilo otprilike oko 120 kuća.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala vam, gospodine. Pre marta 1999. godine, koliko radnika je bilo zaposleno na železničkoj stanici u Uroševcu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Pre marta 1999. godine bilo je otprilike 25 radnika na železničkoj stanici u Uroševcu, a naravno, u zavisnosti od potreba, taj broj se menjao.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Koliko njih su bili Albanci?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Bilo je 17 ili 18 Albanaca i osam Srba.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je vaš šef bio Srbin ili Albanac?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Bio je Srbin.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste u bilo kom trenutku za šefa imali Albanca?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Šef stanice, odnosno otpravnik vozova kad sam ja radio tamo, dakle nakon 1992. godine nikada nije bio Albanac, jedino kada bi ga neko zamenjivao, onda bi to možda bio zamenik, ali nikada na to mesto nije bio imenovan Albanac.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A da li su odnosi između Albanaca i Srba na poslu bili dobri?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Jesu. Odnosi su bili dosta dobri sa kolegama Srbima, jedno vreme. Odnosno sve do devedesetih godina, ali nakon 1999. godine odnosi su se ohladili. Dakle, lični odnosi su se ohladili.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A iz kog razloga su se ti odnosi ohladili između Srba i Albanaca?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Mislim da je do toga došlo zbog neprijatnih stvari koje su se dešavale u politici, kao što su na primer ustavne promene. To je bio razlog koji je uticao na zahlađivanje odnosa između Srba i Albanaca jer zbog ustavnih promena mi smo ostali bez mnogih prava koja smo ranije imali, kao što je na primer upotreba jezika na radnom mestu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Koji je bio vaš jezik?

SUDIJA MEJ: Gospodo Romano, prošlo je 13.00, sada ćemo napraviti pauzu. Gospodine Bukaljiu, sada ćemo napraviti pauzu do 14.30. Tokom te pauze, a i narednih pauza, molim vas da ni sa kim ne razgovarate o svom svedočenju, dakle dok ne završite sa svedočenjem i nemojte dozvoliti da bilo ko sa vama o tome razgovara, a to uključuje i predstavnike Tužilaštva. Možete biti ovde ponovo, molim vas, u 14.30.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodo Romano.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Ako sam dobro razumela ustavne promene 1990. godine su negirale pravo Albanaca da govore albanski jezik na poslu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Samo da razjasnimo jednu stvar, kako su se ustavne promene odrazile na vaš posao?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Najpre su se odrazile tako što mi nismo uzimali u obzir ustav, a iz godine u godinu, data su nam različita upozorenja i razna kažnjavanja. Najzad, bili smo primorani ili da prihvatimo pravila ili da napustimo posao, ili bismo bili držani kao prekobrojni i morali da činimo kako Srbi kažu. Bilo je mnogo

takvih specifičnih slučajeva. Na primer, ako želite ime nekog mesta da promenite na albanski, ako je Ferizaj bilo napisano na tabli na albanskom, taj bi bio kažnjen, ime bi bilo promenjeno u Uroševac na srpski. Da bih bolje ilustrovao, bilo je slučajeva sa mojim kolegama, naši vagoni bi bili stacionirani, ako ne bi poštovali pravila.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Samo da razjasnimo Sudu, koji je jezik ili koji su jezici korišćeni na vašem radnom mestu pre 1990. godine?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Na našem radnom mestu korišćen je albanski i srpski jezik, oba su bila zvanična i oba su se govorila. Komunicirali smo na oba jezika sa srpskim kolegama. Ali posle ovoga, nama nije bilo dozvoljeno da koristimo naš pisani jezik kao zvanični u zvaničnim instrukcijama, i naša prava korišćenja jezika su bila negirana.

SUDIJA ROBINSON: Voleo bih da znam da li je to pravilo ili zakon, ili na koji je već način to bilo regulisano, da su zbog toga zaposleni gubili posao, da li je to važno i za privatna i za državna preduzeća.

TUŽILAC ROMANO: Prvo, časni Sude, ne znam da li je svedok rekao da...

SUDIJA ROBINSON: Dobro, on je govorio o ljudima koji su bili otpušteni, ako nisu koristili, zapravo ako su koristili albanski jezik na železničkoj stanici gde je on radio.

TUŽILAC ROMANO: Da.

SUDIJA ROBINSON: Pretpostavljajući da je to bila državna železnica, pokušavam da shvatim da li su ljudi takođe gubili posao ako su radili u privatnim preduzećima?

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Bukaljiu, da li ste svesni da je nalog za korišćenje srpskog jezika postojao takođe i u privatnim kompanijama?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, naravno. Zvanična dokumentacija u privatnim firmama je takođe morala da se drži na srpskom jeziku. Firme, koje su do tada imale albanske nazive, morale su da imaju istaknute nazive na srpskom jeziku, na ćirilici. Naravno, te firme, ako su htele i dalje da trguju, morale su da primenjuju zakon ili bi bile zatvarane.

TUŽILAC ROMANO: To razjašnjava sve, časni Sude.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Na vašem poslu, gospodine Bukaljiu, da li je postojao među vašim kolegama neko ko nije znao srpski?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Uglavnom su znali srpski. Možda je bilo nekih koji su imali poteškoća sa govorom na srpskom jeziku, ali nije bilo kolega koji uopšte nisu govorili srpski.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je bilo nekog kažnjavanja za kršenje tog pravila? Mislim da ste to već pominjali.

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Bilo je slučajeva, mnogo njih. Na primer, ako bi im se svidelo ime nekoga ko je kažnjen, uopšteno, svi Albanci koji su radili, bili su kažnjavani bar jednom sa gubitkom 50% plate, ponekad tri meseca ili preko šest meseci.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je postojao neko među vašim kolegama ko nije znao da govori srpski?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne. Možda je bilo nekih koji su imali poteškoća sa govorom na srpskom, ali nije bilo kolega koji uopšte nisu govorili srpski.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su policija ili vojska bile stacionirani na stanici Uroševac i pre bombardovanja NATO-a?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Čak i pre bombardovanja NATO-a, tamo je bila policija. Oni su obično obilazili stanicu. Možda tamo nije bila vojska, osim kad bi imali neki konkretni zadatak.

Na primer, kad bi stanicom prolazio neki vojni transport, ali inače dolazila bi samo policija.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Prema tome, da li je bilo uobičajeno da na stanici vidite vojsku, odnosno policiju?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Policiju. Često, zapravo ne često, ali ponekad. Ali nije bilo uobičajeno da tamo vidimo vojsku, osim pod nekim tačno određenim okolnostima, kad je prolazio neki vojni transport jednostavno rečeno.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li se sećate da je neki put došlo do toga da nije bilo vojnog transporta, a vi ste ipak videli samo vojnike?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Bilo je i takvih slučajeva. Tamo je ponekad bilo oficira. Oni bi ponekad dolazili na stanicu i razgovarali sa šefom stanice, ne znam o čemu, ali oni su održavali vezu. Ali to nije bilo često.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Vi ste radili na železničkoj stanici do 1999. godine. Zašto ste prestali sa radom tamo?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Radio sam na železničkoj stanici u Uroševcu do 14. aprila 1999. godine. U stvari, radio sam do 25. marta 1999. godine. No, 25. marta, nakon početka bombardovanja NATO-a, ja sam sledeći dan otišao na posao i moj šef mi je rekao da od tada više ne radim. „Javi se na posao, ali nećeš raditi.“ To je bilo jako čudno, to što je on rekao, pa sam ga pitao „Zašto?“. I on je rekao: „To je naređenje stiglo odozgo.“ To je bilo sve što je rekao. I mene je, da vam kažem istinu, to iznenadilo.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su Albanci bili jedini zaposleni kojima je rečeno da više ne dolaze na posao?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Samo Albanci.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su Srbi bili jedini zaposleni koji su radili na toj stanici nakon marta 1999. godine?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Naše kolege Srbi koji su ranije radili tamo, oni su nastavili da rade na stanicu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Jeste li se vi vratili na železničku stanicu čak i nakon što vam je rečeno da više ne dolazite na posao?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Pa odlazio bih pomalo, ne svakog dana, jer je bilo teško kretati se. Bilo je opasno putovati u to vreme. Međutim, bez obzira na to, ja bih se malo javio na posao, ali ne svakog dana.

TUŽILAC ROMANO: Hvala. Časni Sude, svedok je sa sobom u Hag poneo saobraćajni dnevnik železničke stanice Uroševac i to od prvog januara do 19. juna 1999. godine. Ja imam kopije, a optuženi i prijatelji Suda su dobili kopije 5. marta, odmah po dolasku ovog svedoka u Hag. I ja ovde imam više kopija za Sud, original se može pogledati i svedok će se koristiti originalom tokom svog svedočenja. Ovaj saobraćajni dnevnik je deo Arhiva železničke stanice Uroševac i svedok ga mora vratiti natrag u Arhiv kad se vrati iz Haga.

SUDIJA MEJ: Gospođo Romano, u čemu je svrha predstavljanja ovog saobraćajnog dnevnika?

TUŽILAC ROMANO: Svedok je ranije radio na železničkoj stanici kao skretničar i morao je u ovaj dnevnik unositi podatke. Prema tome, njemu je dobro poznata procedura informacija.

SUDIJA MEJ: Ne. Pitam u čemu je svrha, zašto vi to predstavljate kao dokaz?

TUŽILAC ROMANO: Tužilaštvo želi da pokaže na koji su način korišćeni vozovi i kako su se kretali vozovi tokom deportacije kosovskih Albanaca.

SUDIJA MEJ: Gospođo Romano, morate dosta brzo proći kroz ovo. Mi smo Odbrani nametnuli izvesna ograničenja, pa to moramo uči-

niti i sa Optužbom. Prema tome, vi morate završiti sa glavnim ispitivanjem ovog svedoka do kraja rada dana.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da. To i nameravam. Imam takode i radnu verziju prevoda naslova kolona. Gospodine Bukaljiu, u okviru vaših dužnosti skretničara, vi ste tad trebali unositi u saobraćajni dnevnik podatke o dolasku i odlasku vozova. Da li je to tačno?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Tačno je, u vreme dok sam radio kao skretničar. No ovaj dnevnik koji vidite ovde, to je ista vrsta dnevnika koji je korišćen kad sam ja obavljao te poslove, radi se o istoj vrsti procedure.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala. Hajde sad da pogledamo prvu i drugu stranicu kao primer, to su datumi od 2. do 4. januara. Možete li nam objasniti na koji se način u ovom dnevniku mogu identifikovati teretni i putnički vozovi? Vrlo kratko, molim vas.

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Putnički vozovi imaju broj voza od četiri cifre, a teretni voz ima broj voza od pet cifara. I to su znači regularni vozovi.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: U kojoj je to koloni?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: U drugoj koloni označeno brojkom dva. Tu se vidi broj voza i tu se može zaključiti da li se radi o putničkom ili teretnom vozu.

SUDIJA KVON: Možemo li to staviti na grafoskop, molim.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Izvinjavam se. Zaboravila sam da to učinim. Molim vas da ponovo pokažete kolonu u kojoj se nalazi informacija o vozovima?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Evo ovde, ovo je druga kolona. Ovde se nalaze brojevi vozova, i iz tog broja možete zaključiti da li se radi o putničkom ili teretnom vozu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Kako se iz ovoga može zaključiti smer u kojem se kreću vozovi?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Smer kretanja voza može se zaključiti takođe iz broja i to zadnje cifre u broju. Ako se radi o parnom broju, onda se voz kreće iz Đeneral Jankovića u Kosovo Polje (Fushe Kosove). A ako ide u suprotnom smeru, onda je broj neparan.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala. Možete li takođe pokazati gde se u saobraćajnom dnevniku nalazi podatak o tome ko je bio skretničar na dužnosti?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Evo ovde možete videti kada neko odlazi sa dužnosti i ovde vidite kada neko stupa na dužnost. Znači, on to predaje ovoj drugoj osobi, s druge strane dnevnika, to je osoba koja preuzima smenu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: U kojoj je to koloni?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Kolona nije važna, zato jer je to napisano u celom redu, ovde je znači kraj smene ili u istom redu vidite ime osobe koja predaje smenu i osobe koja preuzima smenu. Znači kolone ovde nisu važne, to se zapisuje, svaki put se zapisuje ceo red na kraju smene.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Rekli ste da je, nakon 25. marta, Albancima rečeno da nakon 25. marta više ne dolaze na posao. Da li u saobraćajnom dnevniku postoje neki podaci koje je uneo neki Albanac nakon 25. marta, koliko je vama poznato?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: To se može zaključiti iz potpisa i ukoliko mi Sud dozvoli ilustrovaću vam to. Na primer, na ovoj stranici ovde imamo Albanca koji predaje smenu Srbinu, on preuzima smenu znači od njega. Znači u ovo vreme samo su radili Albanci i Srbi. I ovde imamo Srbina koji smenu predaje čoveku koji dolazi nakon njega, a taj je Albanac. I tako dalje. I na stranicama nakon 26. marta možete to isto pogledati i možete videti da tada nije više bilo Albanaca na tom poslu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala. Recite nam, na osnovu ovog izvora i vašeg iskustva, koliko je ukupno vozova svakoga dana prolazilo kroz stanicu Uroševac pre 25. marta 1999. godine?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Pa, to se menjalo. Na primer, pre 1990. godine, promet je bio veći kako putnički, tako i teretni. Međutim, nakon 1990. godine, promet se smanjio i redovni putnički vozovi pre marta 1990. išli su tri puta u svakom smeru, znači tri voza na dan za Kosovo Polje i tri voza na dan za Đeneral Janković.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Koliko bi vagona u to vreme obično imali ti vozovi?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ti su vozovi bili sastavljeni od dva vagona, a rede tri ili četiri.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je broj vozova i frekvencija vozova povećana nakon bombardovanja NATO-a?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. To možemo videti iz ove evidencije. Broj vozova se povećao, takođe i dužina vozova.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Pogledajte na primer, molim vas, saobraćajni dnevnik za 3. april. Koliko vozova možete videti toga dana?

SUDIJA KVON: Pomozite mi da pronađem gde se na karti nalazi Hani i Elezit, odnosno Đeneral Janković.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: To je srpsko ime Đeneral Janković, možda će vam to pomoći. Časni Sude, to se ne vidi na karti koju sam ja koristila sa ovim svedokom, ali nastojaću da to pronađem na nekoj drugoj karti. Gospodine Bukaljiu, vratimo se znači sada na pitanje. Kada pogledate vozove evidentirane 3. aprila, koliko vozova vidite, koliko je vozova toga dana prošlo kroz železničku stanicu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Od 7.00, kada je započela smena, kada je ova osoba preuzela svoju smenu pa do 21.00 videćete da je kroz stanicu prošlo osam vozova.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li vam je poznato da li je broj vagona u vozu bio isti?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne. Broj nije bio isti, ja ne mogu reći koliko vagona je bilo jer nisam bio tamo, a one dane kad sam ja

bio tamo, ti bi vozovi imali najmanje deset vagona. Bilo je slučajeva vozova sa 20 vagona, 10 putničkih vagona i 10 teretnih vagona u koje su ukrcani putnici. Drugim rečima, bili bi to teretni vagoni prepuni ljudi.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su vozovi koji su dolazili iz smera Kosova Polja bili puni?

SUDIJA MEJ: Još nismo ustanovili u kojem smeru su išli ti vozovi. Možete li nam pomoći za 3. april, u kojem su smeru išli ti vozovi?

SVEDOK BUKALJIU: Naravno. Iz ovog dnevnika može se videti kuda su vozovi išli. Kao što sam rekao, neparni brojevi idu iz Kosova Polja prema Đeneral Jankoviću. Na primer, ovaj ovde voz broj 37893 je specijalni putnički voz, zato što se na početku nalazi brojka tri koja pokazuje da se radi o specijalnom vozu. Znači, to nije voz koji vozi po normalnom voznom redu. Tada su postojala posebna saobraćajna pravila van normalnog voznog reda. Ovaj voz je trebalo da se zaustavi u Uroševcu, ali nije, strelica pokazuje da je on prošao kroz stanicu Uroševac. Ovde je zapisano vreme kad je prošao. Evo još jednoga odmah nakon.

SUDIJA MEJ: Zadržimo se sada na prvom. Znači, u kom je smeru taj voz išao, da li je išao prema granici ili ne?

SVEDOK BUKALJIU: Da. Išao je u pravcu granice, u pravcu Đeneral Jankovića, to je pogranična stanica sa Makedonijom.

SUDIJA MEJ: Izvolite, nastavite, gospodo Romano.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Iz kojeg se razloga taj voz nije zaustavio na železničkoj stanici Uroševac? Možete li Sudu objasniti šta znači ta strelica u dnevniku?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ova strelica pokazuje da je voz prošao kroz stanicu bez zaustavljanja, iako je to bio putnički voz i prema voznom redu je trebalo da se zaustavi. Međutim, kad god

sam ja bio tamo, video sam da su ti vozovi bili prepuni putnika i video sam kako vozovi prolaze kroz Uroševac i idu prema Đeneral Jankoviću natrpani putnicima. Ova strelica pokazuje da se voz nije zaustavio. U drugim slučajevima kada voz nije bio sasvim pun, zaustavio bi se i uzeo još putnika u stanici Uroševac.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Na koji je način rešen problem pretrpanih vozova, odnosno ljudi koji se nisu mogli ukrcati na voz jer je već bio pun?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Kad se voz ne bi zaustavio u Uroševcu, otpravnik vozova bi pozvao autobusku stanicu za pomoć i tražio bi autobuse da prevezu putnike u smeru Đeneral Jankovića ili u drugim smerovima, ja nisam baš siguran tačno kuda su išli autobusi, ali mislim da su bez sumnje išli u Đeneral Janković. Bilo je tačnije slučajeva kada su upotrebljavani i kamioni. Kamioni su došli u blizinu železničke stanice i ljudi bi se ukricali u kamione i onda otišli u smeru granice.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Bukaljiu, da li znate ko je bio zadužen za organizovanje svega ovoga? Ko se pobrinuo da autobusi i kamioni budu stavljeni na raspolaganje za transport?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Osoba koja bi tražila pomoć bila je otpravnik vozova, Ilić. Osoba koja je slala autobuse, to je bio direktor autobuske stanice ili kompanije koja je imala te autobuse, odnosno kamione. Firma se zvala „Fer trans“ i njihovi su autobusi prevezli mnogo putnika.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Od 31. marta do 7. maja nalazimo neke neuobičajene podatke u koloni 42. Na primer, ako pogledate u ovoj evidenciji za 29. i 31. mart, pogledajte molim vas datume 29. do 31. mart. Časni Sude, na kopiji koju ste dobili, odnosno ta kopija je K 218505 oznaka na stranici, tako da možemo da vam pomognemo. Gospodine Bukaljiu, da li ste ranije videli ove zabeleške?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne. Ovakve zabeleške se ranije nisu koristile u ovom dnevniku i može se to videti kada se uporede sa onim prethodnim zabeleškama. Ali evo sad su tu, unesene su i tu

se vidi da su se vozovi kretali prema specijalnim pravilima. To nije bio redovni red vožnje i nema sumnje da je to učinjeno jer su ti vozovi išli pod pratnjom. Drugim rečima, može se protumačiti da je postojala ili vojna pratnja ili policija koja je sprovodila vozove. To se može videti i iz ovih zabeleški.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Bukaljiu, ja znam da vi razumete srpski. Možete li nam reći šta je zapisano u ovim stupcima? Možete li nam to prevesti?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Voz ide prema redu vožnje i to ide uz pratnju pratilaca iz Kosova Polja.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste vi ikada videli takvu vrstu pratilaca?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Kada sam bio tamo, video sam da se povećao broj policajaca u ovim vozovima. Video sam policajce u vozovima.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Možete li nam opisati te policajce? Kako su bili obučeni?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Nosili su policijske uniforme, uniforme redovne policije koje je, inače, nosila srpska policija. Plave uniforme sa belim i braon. Bila je to maskirna uniforma.

TUŽILAC ROMANO: Molim da se svedoku pokaže dokazni predmet 18. Mislim da nam više neće biti potreban dnevnik, možete ga skloniti.

sekretar: Dnevnik će biti dokazni predmet Tužilaštva broj 63.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Bukaljiu, molim vas pogledajte fotografije koje poslužitelj stavlja na grafoskop i recite nam da li možete da prepoznate neku od uniformi koje ste videli na ljudima koji su bili u pratnji voza?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, ovo su policijske uniforme.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Možete li nam reći koji je to broj?
SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Broj 6.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala. Gospodine Bukaljiu, gde ste vi bili 2. aprila 1999. godine?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Izvinite, ako bismo mogli da se vratimo na trenutak, hteo bih da objasnim da tamo više nije bilo Albanaca. I pošto više nije bilo Albanaca, ako Veće želi da prihvati moje svedočenje, onda možemo da idemo na dalja pitanja...

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Bukaljiu, mislim da ste vi već objasnili Veću da tamo više nije bilo Albanaca i vi kao skretničar ste objasnili kako se to vidi. Možemo li sad ići dalje? Dakle, gde ste vi bili 2. aprila 1999. godine?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: 2. aprila 1999. bio sam kod kuće u svom selu, Starom Selu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je vaše selo bilo opkoljeno tog dana?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Ujutro oko 8.30, naše selo je bilo opkoljeno. Tenkovi srpske vojske su ušli u naše selo i oni su nas opkolili.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Molim da se svedoku pokaže dokazni predmet 17. Molim vas, pogledajte ovaj komplet fotografija i recite Veću da li možete da prepoznate tenk koji ste videli tog dana? Prvo pogledajte fotografije, a ako na nekoj od njih prepoznate tenkove, onda možete da kažete poslužitelju i on će to da stavi na grafskop.

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Bio je jedan od ovih, ali bila je još jedna druga vrsta koju ne vidim ovde. Ne, ne, evo je, to je ta. Dakle, bila je ova vrsta tenka.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Koji broj?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Broj 6 i broj 1.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala vam. Da li je neki vojnik došao do vaše kuće tog dana?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ako dozvoljavate da na karti svog sela ponovo objasnim Veću odakle su došli tenkovi i kako su bili raspoređeni.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Mislite na kartu koju ste vi nacrtali.

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Nema druge.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Ne sećam se koji je to broj dokaznog predmeta. Gospodine Bukaljiu, možete li nam ukratko objasniti odakle su došli tenkovi?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Tenkovi su došli sa puta Gnjilane –Uroševac, ovde na ovom ulazu u grad, u selo su ušli, tri tenka su ušla ovim putem. Dva ili tri oficira su išla ispred tenkova i onda je tu bio još jedan tenk koji je išao kroz polje i zaustavio se ovde kod dvorišta moje kuće. Iz straha da bi nam se moglo desiti još nešto gore, mlađi ljudi, mlađi muškarci su odlučili da napuste selo. I moj stariji sin, koji je u to vreme imao 15 godina, odlučio je da ide, i moj stric koji je u to vreme bio takođe u mojoj kući i ja, svi smo krenuli putem. U međuvremenu, ja sam rekao ženi i kćerkama da ostanu kod kuće. I onda su se oni približili.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Izvinjavam se što vas prekidam, ali moje pitanje je bilo da li se neki vojnik približio vašem dvorištu ili vašoj kući?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. To je bio tenk koji je došao u dvorište moje kuće i bili su vojnici u tom tenku. I onda smo se tu sreli sa oficirima te vojske. Vratili smo se i sreli sa tim vojnicima, srpskim vojnicima.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su oni bili u uniformama?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, nosili su uniforme.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Molim da se svedoku pokaže ponovno dokazni predmet 18. Da li na ovim fotografijama prepoznajete uniformu ili uniforme koje ste videli tog dana?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ove fotografije nisu sasvim jasne, ali čini mi se da je najbliža tim uniformama fotografija broj 9.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala. Da li su vam vojnici tog dana rekli šta rade i šta hoće, šta žele od vas?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Kada smo se vratili i sreli se sa tim oficirima i srpskim vojnicima, jedan od njih se predstavio kao major, ja sam se takođe predstavio, rekao sam da sam ja Bajram Bukaljiu. On me je pitao o sastavu stanovništva u selu, imenu sela i sastavu stanovništva. Ja sam mu rekao da tu ima i Srba i Albanaca i on je pitao u kakvim smo odnosima, dakle kakvi su naši odnosi sa našim komšijama Srbima. Ja sam, naravno, rekao da nemamo nikakvih problema, da su odnosi prilično dobri. I on je pitao ko je na čelu sela. Ja se nisam usudio da kažem ko je. Ja sam rekao da mi nemamo nikakvog šefa, mi jednostavno imamo tradiciju da poštujemo starije pa može da razgovara sa nekim od starijih ljudi. U tom trenutku moj otac je bio najstariji čovek u selu i ja sam predložio da razgovara sa mojim ocem.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li biste mogli da budete malo objektivniji i precizniji u odgovorima? Ja sam vas pitala da li su vam vojnici rekli, vama ili vašem ocu, šta tamo rade i šta žele od vas seljana?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Rekli su „Mi smo redovna vojska i nećete sa nama imati nikakvih problema“ i mi smo tako i mislili. Ali na kraju se pokazalo drugačije. Oni su rekli da predamo oružje, ako imamo oružja. Mi smo rekli da u našem selu nema oružja, nema UČK. Oni su pitali da li ima UČK, a mi smo rekli „Ne, nema“. Mi imamo samo nekoliko lovačkih pušaka za koje imamo dozvole i predali smo te puške. Sledećeg dana ujutro, oni su ušli u kuće i pretražili kuće detaljno da vide da li u njima ima oružja. I nikakvo oružje nije nigde nađeno, nije bilo nikakvih izveštaja da je oružje bilo gde nađeno. Onda su od mene uzeli moj kamion. To je „Mercedes“ (Mercedes) koji sam ostavio kod svog komšije Srbina misleći da je

tamo bezbedniji. Oni su od mene tražili ključeve tog kamiona, navodno da vide šta je unutra. Međutim, nisu ni otvorili zadnji deo kamiona da vide šta je unutra, već su odmah ušli u kabinu, upalili motor i otišli u pravcu puta Gnjilane–Uroševac.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su oni ikada vratili taj kamion?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne. Ja do danas nisam video taj kamion.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su vam vojnici još nešto uzeli, još neku imovinu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne, od mene nisu ništa uzeli, ali to je bio moj kamion. Bio je još jedan kamion, to je bio depo sa puno, to je bio jedan depo sa puno poljoprivredne opreme. Video sam da su uzeli i druge kamione pored mog.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je bilo pljačkanja i paljenja u selu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Trećeg aprila je bilo paljenja, 3. aprila ujutro.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Možete li nam ukratko opisati?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Izvinjavam se, to je bilo 5. aprila, ujutro 5. aprila, palili su kuće. Mi smo bili iznenađeni kada smo videli dim. Tu su bile kuće u koje su se bili smestili srpski vojnici i onda smo odjednom videli dim i plamen.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li znate zašto su zapalili te kuće?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne mogu da verujem da su imali bilo kakav razlog za to. Nije bio nikakav razlog da se pale te kuće. Rekao sam vam, u našem selu nije bilo UČK i oni jednostavno nisu imali nikakvog razloga da pale kuće. Mislili smo i oni su zaista rekli da su oni redovna vojska i mi smo mislili da nećemo s njima imati nikakvih problema. Međutim, pokazalo se drugačije, jer 5. aprila su zapalili četiri kuće.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste vi i u jednom trenutku napustili, da li su oni otišli iz vašeg sela, napustili vaše selo?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, u tom trenutku kada su pali li kuće, tenkovi su izašli na glavni put Gnjilane–Uroševac i otišli u pravcu Gnjilana.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Možete li nam reći 5. aprila, da li ja vaše selo bilo ponovo okupirano?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Petog aprila vojne snage su otišle i mi smo mislili da smo nakon toga bezbedni, da su spaljene te kuće, da su uzeti ti kamioni i da smo posle toga bezbedni. Međutim, to nije bio slučaj. Posle podne, oko 15.00, došle su druge snage, paravojne, četničke snage.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Bukaljiu, možete li nam prvo reći šta ste videli, možete li nam opisati te snage?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, mogu. Bilo je oko četiri sata posle podne kada su te snage ušle iz drugog pravca, na drugi ulaz u selo, a to je ulaz koji vodi na put Priština–Skoplje. Oni su došli iz tog pravca. Išli su od kuće do kuće, došli su i u moju kuću. Ja sam sedeo na stepenicama i onda sam video...

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Ja ću vas ovde prekinuti, pre nego što pođete dalje, ja sam tražila od vas da opišete te snage, da li ste videli vozila, da li ste videli automobile, da li ste videli kako su bili obučeni? Možete li biti malo konkretniji kada govorite o tim snagama?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Nisu imali nikakva vozila. Nosili su uobičajene vojne uniforme, nosili su kape sa kokardama i vojne uniforme. A na tim uniformama su imali oznake. To je bila lobanja i na njoj je pisalo Srpski četnički pokret. Bili su neobrijani, nosili su brade i bili su naoružani pešadijskim oružjem. Imali su automatske puške i noževe.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Molim da se svedoku ponovo pokaže dokazni predmet 18. Pogledajte da li možete među ovim unifor-

mama da prepoznate neku koja bi ličila na uniforme koje ste tada videli?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Nije jasno, ali fotografija broj 8 podseća na te uniforme.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Bukaljiu, da li su se seljani mogli slobodno kretati sa jednog mesta na drugo kada su te snage bile u vašem selu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne, jer oni su zaveli svoj red u selu. Prvo su nam rekli ko su oni i onda su nam rekli da od tada pa nadalje oni će biti tu, a seljani, po njihovim rečima, će moći slobodno da se kreću od sedam ujutro do sedam uveče da obrađuju zemlju, da obavljaju svoj posao, ali neće moći da napuštaju selo bez posebne dozvole. Samo su u tom slučaju mogli da napuste selo.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je ljudima naređeno da obavljaju neku vrstu posla?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Prvog dana su nas prisilili da nađemo 25 mladića koji su trebali navodno nešto da rade za njih, a onda sledećeg dana u osam sati ujutru trebali su da se jave na određeno mesto i čovek, u ovom slučaju moj otac, je obećao da će to uraditi. On se dogovorio sa nekim drugim seljanima da će oni poslati ukupno 25 mladića na to mesto gde su trebali da idu. Moj brat je bio jedan od njih. On je otišao sa tom grupom i sledećeg dana, mislim da je to bio 6. april, oni su bili prisiljeni da kopaju rovove za navodnu zaštitu od NATO bombardovanja.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li se sećate šta se desilo 13. aprila?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. 13. aprila u kući mog komšije, pošto su se dve, tri porodice okupljale u jednoj kući, jer smo mislili da nam je tako bezbednije, dakle, u kući mog komšije, Emin Zeka (Emin Zeka) i njegova dva sina su ubijeni oko 20.00, kada je nestalo struje.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste vi videli to ubistvo?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Nisam to video vlastitim očima, ali to se desilo.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Kako to znate?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Zato što je došao moj komšija, on je muslimanski sveštenik i on mi je rekao, došao je oko 10.00 ujutro i ispričao mi je šta se desilo, a to je da su prethodne noći ubijeni Emin i njegova dva sina.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste vi ikada lično videli njihova tela?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne, nisam video tela.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Kada ste vi otišli iz svog sela, gospodine Bukaljiu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Bili smo prisiljeni da napustimo selo 14. aprila, nakon ovih ubistava.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Kada kažete prisiljeni, šta mislite pod tim?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: To kažem zato što su do tada već bila uzeta sva naša vozila, bio nam je uzet sav novac, stalno su nas pljačkali. Mi smo sve to izdržali i ostali. Međutim, kada su počela ubistva, mi više ništa gore nismo mogli da očekujemo od toga i zbog toga smo morali da idemo da spasavamo svoje živote.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su ostali seljani ostali u Starom Selu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne, u delu sela gde sam ja živio ostalo je samo dvoje starih ljudi koji nisu mogli da hodaju i kada smo se vratili, našli smo njihova tela spaljena. Što se tiče ostalih, svi su otišli.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A kuda ste vi svi otišli?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Otišli smo u pravcu Uroševca. Tamo je bila neka vrsta doline. Pokušali smo da pobegnemo i da se tamo sklonimo, jer smo se bojali da će nas ubiti u selu. Tako da smo pokušali

li da krenemo u pravcu Uroševca. Većina stanovnika sela je krenula u tom pravcu. Prošli su pored moje kuće i krenuli u pravcu doline. Ja sam ostao iza njih, jer je moja majka bila bolesna i nije mogla da krene sa tom grupom, tako da sam ja morao da ostanem sa njom u selu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Koliko ljudi je, otprilike, otišlo u to vreme?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Otprilike 500-600 ljudi.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste svi otišli na železničku stanicu Uroševac?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, te noći smo ostali tamo, proveli smo noć u Uroševcu, pokušavali da se sklonimo i onda smo sledećeg dana otišli na železničku stanicu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je železnička stanica bila pretrpana?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Po mom mišljenju, tog dana je moglo biti četiri do pet hiljada ljudi na železničkoj stanici.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Koliko je ljudi bilo u vašem vozu, u vozu u koji ste se vi popeli?

SUDIJA MEJ: Dozvolite njemu da ispriča, on još nije pomenuo voz.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Šta se desilo kada ste stigli na železničku stanicu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Nakon što smo stigli na železničku stanicu, pošto sam ja tamo radio, kontaktirao sam otpravnika vozova i pitao ga da li dolazi voz i on je rekao „da”. I onda se ta velika gomila ljudi okupila i čekala voz. Voz je došao, mislim u pola devet, i u njemu je bilo deset vagona. Bilo je i nešto putnika u vozu, ali ne mnogo, ali je stanica Uroševac bila prepuna ljudi. Po mom mišljenju, oko dve i po hiljade ljudi se popelo u voz i voz je krenuo u pravcu Đeneral Jankovića i mi smo stigli na železničku stanicu Đeneral Janković.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste videli policajce u vozu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Bilo je policajaca u vozu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Nakon što ste stigli u Đeneral Janković, šta se desilo?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Nakon što smo stigli u Đeneral Janković, ostali smo u vozu do 12 sati. Pošto sam ja znao otpravnika vozova stanice Đeneral Janković, on se zvao Davidović, pitao sam ga šta će se desiti s nama, zašto nam ne dozvoljavaju da idemo dalje. On je rekao: „Pokušavamo, razgovaramo sa makedonskim vlastima da vam dozvole da uđete, ali još uvek nismo dobili odgovor od njih.” Izgleda da oni nisu bili spremni da nas prime. Oko 12.00 ovaj čovek po imenu Davidović me je obavestio da makedonske vlasti ne žele da nas prime i da moramo da se vratimo. I to je to što se i desilo. Voz se okrenuo i ponovo krenuo u pravcu stanice Uroševac. Stigli smo na stanicu Uroševac, izašli smo iz voza i otišli smo sa stanice svako svojoj kući ili gde smo mogli da se sklonimo. I onda, sledećeg dana, ponovo smo se vratili na železničku stanicu.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li je i sledeći voz na stanici bio pun kao vaš voz? Da li ste mogli da uđete u sledeći voz?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Mislite sledećeg dana? Da, mogli smo da uđemo u voz, ali ne svi. Određen broj ljudi je uspeo da uđe u voz. I to smo i uradili. Ušli smo u voz i ponovo krenuli u pravcu Đeneral Jankovića.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: I možete li nam reći kako ste prešli granicu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. Kada smo stigli na železničku stanicu Đeneral Janković, ponovo sam pitao Davidovića šta će nam se danas desiti. I pošto je on već znao da će nas makedonske vlasti prihvatiti, to mi je i rekao, i to se i desilo. Nakon što smo pet ili deset minuta tamo stajali, nisam siguran koliko dugo, voz je produžio prema granici sa Makedonijom. I to nije bila uobičajena stvar, jer obično bi, putnički vozovi ne bi išli do granice, već bi ostali na stanicu. Ali u ovom slučaju voz je išao sve do granice i to se desilo i sa

našim vozom. Kada je voz stigao na granicu, tu se zaustavio. Neki srpski vojnici sa traktorima i drugim vozilima prošli su putem koji je išao paralelno sa železničkom prugom i rekli su nam da izađemo iz voza. Kada su ljudi videli policiju i vojnike, uplašili su se. Ja sam im rekao da treba da izađemo iz voza, jer nam je rečeno da to uradimo i to smo i uradili. Izašli smo iz voza i pola sata su nas tamo držali okupljene na tom mestu. Nakon pola sata naredili su nam da pešačimo, da formiramo kolonu od po dva i da idemo ispred lokomotive između tračnica i da ne pokušavamo da napustimo tračnice, jer je zemljište minirano i zbog toga moramo da ostanemo između tračnica i pešačimo između tračnica i to smo i uradili. Mi smo se postrojili po dva i pešačili smo sve do granice sa Makedonijom.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Spomenuli ste vojnike i policajce. Jesu li oni bili u uniformama?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li su te uniforme bile različite od onih uniformi koje ste nam već pokazali?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne, to su bile iste uniforme.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Molim da se svedoku pokaže dokazni predmet 3, karta 11. Gospodine Bukaljiu, ovo je karta koja pokazuje sličnu rutu onoj koju ste vi opisali. Na ovoj karti se nalaze srpske varijante imena. Možete li Sudu pokazati kojom ste rutom išli od vašeg sela, Starog Sela, do granice?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ovo je moje selo ovde, tu gde pokazujem. Na raskršću puta Priština–Skoplje i Uroševac–Gnjilane. Rekao sam, znači, da smo iz sela došli na železničku stanicu, na železničku stanicu Uroševac. 16. aprila smo napustili Uroševac i to po drugi put i onda smo vozom išli ovuda do granice. I zatim smo išli i dalje od stanice Đeneral Janković.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Bukaljiu, Hani i Elezit i Đeneral Janković, to je isto mesto, zar ne?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da. To su srpsko, odnosno albansko ime za isto mesto.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Hvala. Gospodine Bukaljiu, kad ste se vratili na Kosovo?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Na Kosovo smo se vratili 7. jula iste godine, 1999. godine.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: I da li je vaša kuća bila u istom stanju u kakvom je bila kad ste otišli?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne, kuća je bila spaljena, a kuće moje braće, dvojice braće koji su živeli u mojoj blizini, kao što sam već rekao, bile su takođe spaljene, kao i mnoge druge kuće u selu.

TUŽILAC ROMANO: Hvala. Časni Sude, nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Hvala. Gospodine Bukaljiu, možete li nam sada pomoći u vezi sa nekim od datuma? 14. aprila ste napustili selo, sledećeg dana ste došli do železničke stanice, to bi bilo onda 15. Da li je to tačno?

SVEDOK BUKALJIU: Da.

SUDIJA MEJ: I kažete da se očekivalo da dođe voz i on je stigao negde oko 8.30. Da li je to bilo u 8.30 uveče?

SVEDOK BUKALJIU: Ne, to je bilo ujutro.

SUDIJA MEJ: Da li je to onda ujutro, 16. aprila?

SVEDOK BUKALJIU: To je bilo 15. i 16. jer mi smo se dva puta ukrkali u voz. 15. smo otišli do granice i vratili se, a 16. smo napravili istu stvar. Otišli smo ujutro, ukrkali se na voz i stigli na granicu sa Makedonijom istoga dana.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da ste do 1990. godine živeli u dobrim odnosima, Albanci i Srbi i da se stanje pogoršalo 1990. godine, je l' tako?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Situacija, da, tačno je, jer do 1990. godine bili smo u veoma dobrim odnosima sa Srbima, sve do tada. Međusobno bi se pozivali na venčanja i na sahrane, mi i naši srpski susedi. Isto tako, međusobno smo pozajmljivali poljoprivredne mašine i druge stvari. Međutim, nakon 1990. godine, ti odnosi su se ohladili, ne sa svima, ali sa nekim pojedincima i oni se više nisu ponašali kao ranije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete da ste se pozivali na sahrane, zar se neko poziva na sahranu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, pa to je normalno kad sused umre, o tome se obavesti selo i onda ljudi idu na sahranu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, šta kažete da je razlog što su vam se odnosi pokvarili 1990. godine?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Razlog je po mom mišljenju bio jednostavno rečeno politički, politika koju je vodilo srpsko rukovodstvo. Na Kosovu je bilo Srba koji su podupirali tu politiku i to je razlog iz kojeg su se pogoršali odnosi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Malopre ste rekli da su to bile ustavne promene.

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, ustavne promene, takođe. Ustavne promene bile su 1989. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što su se odnosi onda pokvarili 1990. godine?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Mislim da Srbi, na početku možda i nisu u velikoj meri sledili srpsku politiku. Međutim, polako su oni počeli da podržavaju tu politiku. I to je bio početak tog zahlađenja odnosa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Početak zahlađenja odnosa, dakle, 1990. godine, a zašto su onda bile demonstracije, čuvene demonstracije, 1981. godine, to je devet godina pre 1990. godine?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Godine 1979, 1980. i 1981. godine bio sam u školi u Sloveniji, nisam bio tada na Kosovu. Međutim, dobro je poznato javnosti da su Albanci tražili da njihova prava budu jednaka drugim republikama u bivšoj Jugoslaviji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u čemu nisu bila jednaka njihova prava?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Nije bilo jednakosti u tom smislu da se Kosovo nije zvalo republika Kosovo, nego se zvalo pokrajina Kosovo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali na Kosovu žive i Srbi, i Muslimani, i Hrvati, i Romi, zašto njihova prava nisu time pogođena nego samo prava Albanaca? I Goranci, i Egipćani, dakle prava svih njih, ima više nacionalnih zajednica, zašto njihova prava nisu pogođena time nego sama prava Albanaca?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Nije istina da to nije uticalo na prava drugih, i prava drugih i prava Albanaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je bio neki poseban propis koji važi za Albance, a nije važio za druge ili je za druge važio neki propis koji ne važi za Albance na Kosovu?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Molim vas, ja se ne bavim politikom i ja nisam u mogućnosti da vam tu dam jednu celovitu analizu.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, svedočenje ovog svedoka bilo je da su se odnosi pogoršali 1990. godine, odnosno devedesetih godina i o tome biste vi unakrsno ispitali. Vi ste sada odlučili da se pozabavite i ranijim događajima, ali on vam je rekao da je tada bio u školi. Devedesete godine će možda biti relevantne za ovo suđenje. Raniji događaji, kad je reč bar o ovom svedoku, po mom sudu nisu relevantne, zato ga pitajte o devedesetim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pravo da vam kažem, ja nisam imao namere uopšte da ga pitam o tome, ali sam bio impresioniran činjenicom da je tužilac uveo ustavne promene u svedočenje gospodina Bukaljiua, koji je u svojim ranijim navodima govorio o svom poslu železničara. Pa pošto je to pitanje otvoreno, onda sam otvorio i ja ta pitanja, a pošto je tvrdio da je do 1990. godine sve bilo u redu, naravno da je povezano s tim i logično pitanje a što su bile demonstracije 1981. godine, koja je pre 1990. godine. Ili na primer, a što su bile demonstracije kad je vojska intervenisala 1968. godine?

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ja ne vidim logiku ovde. Idemo sada dalje, idemo sada dalje na ono što se dogodilo 1990. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da se vratimo na 1990. godinu kad su, kako je svedok rekao, pokvareni odnosi. Kakva su prava 1990. godine oduzeta Albancima?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ja mogu govoriti samo o pravima na radnom mestu, tamo gde sam ja radio, kao što sam već rekao. Uskraćeno nam je pravo da koristimo albanski jezik kao službeni jezik u dokumentima i u službenim komunikacijama na radnom mestu. I to je bilo ozbiljno kršenje naših prava. A zatim, takve stvari videle su se i u drugim sferama, mogu Sudu reći sada da kada su albanski radnici održali jednodnevni štrajk, da je 130 radnika otpušteno iz kosovskih železnica, a petorica su bili iz Uroševca. Ostali koji nisu bili otpušteni dobili su smanjenu platu, i to smanjenu za 50% tokom šest meseci. Dalje, između 1990. i 1999. ni jedan jedini Albanac nije zaposlen u našem preduzeću, zapošljavali su Srbe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vraćićemo se na to pitanje, ali moj podatak ovde kaže da je na vašoj železničkoj stanici bilo 28 zaposlenih, od toga samo šest Srba u koje ubrajate jednog Roma, a ostali su svi bili Albanci, je l' to tačno ili nije?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Rekao sam da je broj radnika na železničkoj stanici varirao, zavisno od potreba, ponekad ih je možda bilo 28, ponekad ih je bilo manje. A devedesetih godina je možda bilo tako, međutim, kasnije su zaposleni drugi Srbi na stanici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali 1999. godine je bilo samo šest Srba na stanici od 28 zaposlenih, ostali su bili Albanci.

SUDIJA MEJ: On je u svom iskazu rekao da ih je bilo osam, mislim da sada neće puno zavisiti za ovu drugu dvojicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitam za brojku, jer on daje opisno, objašnjava kako su Albanci bili uskraćeni u pogledu svojih prava, a ja ga pitam za brojku, neka kaže pošto o tome postoji evidencija, koliko je bilo Albanaca, koliko Srba zaposlenih?

SUDIJA MEJ: On je u svom iskazu rekao 17 Albanaca, osam Srba, vi kažete da ih je bilo šest, i da je bilo drugih, ali to sve zajedno nije toliko važno, da li ih je bilo šest ili ih je bilo osam. Zato predlažem da idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali čak i kad bi on bio u pravu da li vi, dakle, imate u vidu da su u svakom slučaju, čak i da su ti vaši brojevi tačni, Albanci bili u većini zaposleni u vašem preduzeću?

SUDIJA MEJ: Da, to je tačno, to je on rekao u svom iskazu, kad je reč o toj železničkoj stanici, to su bile brojke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad ćemo da raščistimo ovo pitanje jezika. Da li vam je poznato da su, do propisa o upotrebi jezika albanski službenici u javnom preduzeću železnica isključivo pisali karte na albanskom jeziku, bez obzira da li su putnici Srbi, Turci, Muslimani ili bilo ko drugi, da li vam je to poznato?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Rekao sam da je 1990. godine albanski jezik bio službeno korišćen na mom radnom mestu, a nakon 1990. godine to pravo više nismo imali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da preciziramo, po zakonu su jezici bili ravnopravni i danas su ravnopravni, i sve vreme su bili ravnopravni, ali ja govorim o primeni, da li je tačno da su albanski služ-

benici do 1990. godine pisali samo na albanskom i da nisu čak ni srpskim putnicima izdavali karte na srpskom?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Pa to ne bi bio problem, jer do 1990. godine albanski je bio službeni jezik i karte su ispisivane na albanskom, sve do tog vremena. Međutim, nakon 1990. godine, to je postalo kažnjivo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da je albanski bio službeni jezik do 1990. godine i da je ostao i posle 1990. godine službeni jezik, ali je ovde naredeno da mora da se upotrebljava i srpski, a ne samo albanski, a pogotovu putnicima Srbima da se moraju izdavati karte i na srpskom? Zašto vam je to smetalo?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Pa mene to nimalo nije uznemiravalo, morate shvatiti da su srpski putnici imali ispisane karte na srpskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tome i jeste stvar, da li su formulari za karte bile na dva jezika ili na jednom jeziku?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne sećam se toga, ne sećam se tačno u vezi karata, da li su bile na oba jezika, no dokumentacija koju smo mi držali na stanici bila je na albanskom, a Srbi su pak vodili svu dokumentaciju na srpskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta u tome ima čudnog? Zašto vam smeta što Srbi nisu pisali na albanskom?

SUDIJA MEJ: Možete li odgovoriti na to? A možda nam to i neće biti od velike pomoći.

SVEDOK BUKALJIU: Nama nije smetala činjenica da su Srbi pisali na srpskom, to nije bio problem, međutim smetalo nam je to što je nama uskraćeno pravo da mi koristimo albanski, kao što nam je to bilo dozvoljeno do 1990. godine. Do tada nismo imali problema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste imali problema zato što niste uopšte upotrebljavali srpski jezik, je li tako ili nije?

SUDIJA MEJ: Mislim da smo o ovome već rekli onoliko koliko se o tome može reći, on je dao svoje odgovore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja bih ga ipak zamolio, pošto se dobro seća celog svog posla, da mi odgovori na pitanje da li su formulari za karte i papire na stanici sa kojima je radio bili na dva jezika ili na jednom jeziku? Ja tvrdim da su bili na srpskom i na albanskom, i na jednom i na drugom, a vi mi odgovorite da li sam u pravu ili nisam? Pošto tu postoje dokumenta, to nije teško dokazati.

SUDIJA MEJ: Dozvolite svedoku da odgovori na pitanje.

SVEDOK BUKALJIU: Rekao sam, mislim da se sada ponovo bavimo tim istim pitanjem, već sam rekao, i ponovo ću to reći, do ustavnih promena, do kojih je došlo 1989. godine, albanski i srpski jezik su se koristili kao službeni jezici zajedno, istovremeno na mojoj stanici i to bez ikakvih problema, a nakon 1990. godine, prisiljeni smo da pišemo na srpskom. To je veoma jednostavno, nije nam dozvoljeno da koristimo naš jezik.

SUDIJA MEJ: Znači, vaš odgovor je da su formulari za karte i drugi dokumenti bili na dva jezika, da li je to tačno?

SVEDOK BUKALJIU: Do 1990. godine da, bili su na oba jezika.

SUDIJA MEJ: Hvala, idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znači da posle 1990. godine nisu bili na dva jezika formulari?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Da, nakon 1990. formulari su bili samo na srpskom, samo je srpski bio u službenoj upotrebi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a albanski tvrdite nije bio u službenoj upotrebi od 1990. godine?

SUDIJA MEJ: On je o tome već rekao šta je imao da kaže.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate da su po Ustavu i albanski i srpski ravnopravni na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Nije mi poznat Ustav do u detalje, ali ja znam da tamo gde sam ja radio, na mom radnom mestu, da nam je tamo to pravo bilo uskraćeno. Albanski jezik nije bio dopušten na mom radnom mestu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li nije bio dopušten albanski ili nije bio dopušten samo albanski bez srpskog?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Ne razumem pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo dozvoljeno da se upotrebljava albanski istovremeno kad se upotrebljava srpski?

SVEDOK BUKALJIU – ODGOVOR: Nakon 1990. godine ne, nije nam bilo dozvoljeno da koristimo albanski, to je činjenica, i to mogu dokazati knjigama, dokumentima, na koji god način želite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislite na ovakve dokumente?

SUDIJA MEJ: Mislim da smo se time već dovoljno pozabavili. Svedok je o tome dao svoj iskaz. Sada moramo završiti sednicu. Gospodine Miloševiću, očekujemo da sutra ujutro krenete sa nekom drugom temom, a da se ostavite jezika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hteo sam da ga pitam još jedno pitanje, kako misli da ova...

SUDIJA MEJ: Gospodine Bukaljiu, molim da se sutra vratite u 9.30 kako bismo nastavili sa vašim svedočenjem.